

SAARIJÄRVEN JA KUPANITSAN SEURAKUN-
TIEN VÄLISEN YSTÄVYYSSSEURAKUNTA-
TYÖN HISTORIAA JA TULEVAISUUTTA

Minna Autonen
Opinnäytetyö, syksy 2012
Diakonia-ammattikorkeakoulu,
Diak itä, Pieksämäki
Sosiaalialan koulutusohjelma
Diakonisen sosiaalityönsuuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus
+ lähetyssihteerin kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Autonen, Minna. Saarijärven ja Kupanitsan seurakuntien välisen ystävyysseurakuntatyön historiaa ja tulevaisuutta. Diak Itä, Pieksämäki, syksy 2012, 65s., 2 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak itä Pieksämäki. Sosiaalinen koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus + lähetyssihteerin virkakelpoisuus.

Tutkimuksen tavoitteena oli koota yhteen Saarijärven ja Kupanitsan seurakuntien välillä tapahtunutta ystävyysseurakuntatyötä. Tavoitteena oli tutkia, millaisia tarpeita ja tavoitteita työlle on ollut eri vaiheissa ja kuinka ne ovat toteutuneet ja mitä haasteita ja vaikeuksia työhön on sisältynyt ja mitä ystävyysseurakuntatyö voisi olla tulevaisuudessa.

Tutkimus on kvalitatiivinen ja siitä on tehty yhteistyösopimus Saarijärven seurakunnan kanssa, jossa lähes alusta asti ystävyysseurakuntatyöstä on vastannut kappalainen Esa Hakkarainen. Tutkimuksessa käytettiin hänen tallentamaansa materiaalia ystävyysseurakuntatyöstä. Seurakuntien välisen ystävyysseurakuntatyön tarpeiden ja tavoitteiden ymmärtämiseksi työssä kuvattiin Inkerin kirkon historiaa. Tutkimukselle tärkeää tietoa toteutuneesta ystävyysseurakuntatyöstä antoi saarijärvisten ystävyysseurakuntatyössä mukana olleiden ryhmähaastattelu sekä Kupanitsan seurakunnan entisten työntekijöiden haastattelu. Tutkimuksessa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Kupanitsan seurakunta oli merkittävässä roolissa Inkerin kirkon uudelleen nousun vaiheissa. Seurakunta oli vireä ja siellä eli monia inkerinsuomalaisia. Saarijärviset olivat jälleenrakentamassa Kupanitsan kirkkoa, varustamassa seurakuntaa niin hengellisesti kuin taloudellisestikin. Alkuvaiheen yhteistyön tavoitteet toteutuivat. Kirkkoa kunnostettiin talkoin, kirkkoa varustettiin tarvittavin välinein, seurakuntaa tuettiin henkisesti, taloudellisesti ja hengellisesti. Yhteiset jumalanpalvelukset ja seurat koettiin tärkeinä, hengellisesti rakentavina, yhteyttä luovina, olemme sisaria ja veljiä Jeesuksessa Kristuksessa. Haasteita yhteistyölle alkuvaiheessa toi Inkerin kirkon järjestäytymättömyys, mikä näkyi esim. tavara-avun edelleen jakamisessa.

Saarijärven seurakunnassa koettiin, että ystävyysseurakuntatyö ei ole kehittynyt ajan mukana ja siitä puuttuu vastavuoroisuus. Tähän vaikutti Kupanitsan seurakunnan hiippuminen; suomenkielisiä muutti paluumuuttajina Suomeen tai suurempiin kaupunkeihin Venäjällä ja paljon suomenkielisiä vanhuksia on kuollut. Toinen merkittävä tekijä on Kupanitsan seurakunnan työntekijöiden vaihtuvuus ja venäläistyminen. He työskentelevät seurakunnassa sivutoimisesti ja asuvat muualla kuin Kupanitsassa. Heillä ei ole resursseja suunnitelmalliseen yhteistyöhön.

Tulevaisuudessa ystävyysseurakuntatyössä tulisi huomioida Inkerin kirkon toiveet ystävyysseurakuntatyön laajentamisesta. Saarijärven puolelta yhteistyötä suunnataan enemmän rovastikunnalliseksi ja koko Inkerin kirkkoa tukevaksi esim. tukemalla Teologista Instituuttia, jossa koulutetaan Inkerin kirkon työntekijät. Yhteistyössä on edelleen tärkeää säilyttää henkilökohtaiset kontaktit.

Asiasanat: Ystävyysseurakunta, Inkerin kirkko, Kupanitsan seurakunta

ABSTRACT

Autonen, Minna. The activities between two friendship congregations, Saarijärvi and Kupanitsa. 65 p., 2 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Autumn 2012. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services, Mission secretary.

The aim of the study was to compile the activities between two friendship congregations, Saarijärvi and Kupanitsa. This study researches the needs and goals set at different stages, how successfully these goals were met, and what challenges or difficulties arose.

This research is qualitative and was carried out as a cooperative agreement with the congregation of Saarijärvi. Esa Hakkarainen has been in charge of this friendship exchange almost since its start, and this research used material which Hakkarainen has collected over the years. In order to get a perspective on the purpose of friendship congregation work, this study presents the history of the Ingrian church. Important information for this study was collected by making a group interview of those who have been on exchange trips to Kupanitsa as well as interviews of former Kupanitsa congregation workers. Content analysis which arose from the material was used as a basis for this study.

The Kupanitsa congregation played a significant role in the renaissance of the Ingrian church. Parishioners from Saarijärvi rebuilt the Kupanitsa church, supplying both material and spiritual help. The first goals were achieved: the church was rebuilt and refurbished by volunteers, the congregation received intellectual, financial and spiritual aid. Joint worship services and prayer meetings were felt to be important, spiritually gratifying, and unifying. The lack of organization in the Ingrian church caused challenges, for example, in the distribution of material gifts from Finland.

The congregation of Saarijärvi felt that the friendship exchange had become outdated and that the aspect of reciprocation was missing. Reasons for this included the decline of the Kupanitsa congregation, the emigration of Finnish-speaking Ingrians to Finland or to bigger cities in Russia, and the natural elimination through death of the Finnish-speaking population. Another important factor has been the frequent changes in Kupanitsa congregation's personnel and their lack of ability to speak Finnish. Because the congregation employees work part-time and live outside Kupanitsa, they do not have the resources for well-planned cooperation.

In the future congregational friendship exchange should take in to closer consideration the Ingrian church's own visions for cooperative endeavours. The input from the Saarijärvi congregation is aimed more broadly to aid the whole district and the Ingrian church at large by supporting the Theological Institute, where Ingrian church workers are trained. It is also important to preserve personal contacts in the future.

Key words: Friendship congregation, the Ingrian church, the Kupanitsa congregation

РЕЗЮМЕ

Аутонен, Минна. История и будущее сотрудничества дружественных приходов Саариярви и Купанитса. Издательство Diak Itä, Пиексамяки, осень 2012, 65 с., 2 приложения. Высшее профессиональное училище Диакония, издательство Diak Itä, Пиексамяки. Социальная программа обучения, альтернативный вариант направления социальной работы Диаконии, соционмия (АМК) + компетентность брата милосердия (дьякона) + компетентность секретаря миссии.

Целью данного исследования было обобщение мероприятий, проведенных в рамках сотрудничества дружественных приходов Саариярви и Купанитса. Были изучены потребность и цели сотрудничества на различных этапах, каким образом оно осуществлялось, а также трудности, имевшиеся и имеющиеся во время совместной работы.

Исследование является качественным и было выполнено на основании совместного договора, заключенного с приходом Саариярви, в котором почти с самого начала за работу дружественных приходов отвечал капеллан Эса Хаккарайнен. При проведении исследования использовались записанные им материалы по совместной работе приходов. Для понимания потребностей и целей сотрудничества дружественных приходов, в работе отражена история церкви Ингерманландии (Ижорской земли). Важные для проведения исследования сведения по сотрудничеству дружественных приходов в саариярвенском приходе представлены на основании состоявшейся групповой беседы и интервью с бывшими служителями прихода Купанитсы. В исследовании использован анализ содержания исходных материалов.

Приход в Купанитсе играл значительную роль на этапе восстановления ингерманландской церкви. Жители Саариярви участвовали в восстановлении храма в Купанитсе, оказывая приходу как моральную, так и экономическую поддержку. Цели, поставленные на первоначальном этапе совместной работы, были достигнуты; храм приведен в порядок, снабжен необходимым оборудованием, приход поддерживался духовно, экономически и морально. Совместные богослужения и духовные собрания были признаны в качестве самых важных, развивающих духовно и объединяющих мероприятий. Трудностью для сотрудничества на начальном этапе являлась неорганизованность ингерманландской церкви, что было видно, например, при последующем распределении материальной помощи.

В приходе Саариярви убедились в том, что сотрудничество дружественных приходов не развивается с течением времени, и что здесь отсутствует взаимность. На это оказывало влияние угасание прихода Купанитсы; финскоязычная часть населения переселилась в Финляндию в качестве реэмигрантов или же переехала в более крупные города России, а большинство финскоязычных стариков умерло. Вторым значительным фактором является миграция служащих в приходе Купанитсы и обрусение.

В будущем, приходам ингерманландской церкви следовало бы уделить больше внимания расширению сотрудничества между дружественными приходами. Со стороны Саариярви совместную работу следует больше направить на пробство и на поддержание всей ингерманландской церкви, например, путем оказания поддержки Теологическому институту, в котором проходят обучение служители ингерманландской церкви. Важным в совместной работе продолжает оставаться сохранение личных контактов.

Ключевые слова: дружественный приход, ингерманландская церковь, приход Купанитса

SISÄLTÖ

1 YSTÄVYYSSSEURAKUNTATYÖTÄ SAARIJÄRVEN JA KUPANITSAN SEURAKUNTIEN VÄLILLÄ	7
2 SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON KANSAINVÄLINENTYÖ	9
2.1 Ekumenia ja ykseys	9
2.2 Ystävyysseurakuntatyö	10
2.3 Suomen ja Inkerin kirkon ystävyysseurakuntatyön periaatteet ja yleisohje	11
2.4 Aiemmat tutkimukset	12
3 TUTKIMUSPROSESSI	15
3.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset	15
3.2 Tutkimusmenetelmät ja aineistolähtöinen sisällönanalyysi	15
3.3 Haastattelujen toteuttaminen	18
4 INKERIN LUTERILAISEN KIRKON SYNTY JA RASKAS HISTORIA	21
5 SAARIJÄRVEN JA KUPANITSAN VÄLINEN YSTÄVYYSSSEURAKUNTATYÖ ALKUVUOSILTA TÄHÄN PÄIVÄÄN.....	23
5.1 Neuvostoliiton muuttunut tilanne mahdollistaa ystävyysseurakuntatyön	23
5.2 Yhteydenpitoa ennen ystävyysseurakuntatyön alkua ja virallinen sopimus....	24
5.3 Ystävyysseurakuntatyön toteutuminen käytännössä	26
5.3.1 Ystävyysseurakuntatyö käynnistyy	26
5.3.2 Kirkon kunnostus, talkoomatkat ja seurakunnan varustaminen	27
5.3.3 Varainkeruu, budjetti-, ruoka- ja vaateavustukset	33
5.3.4 Vierailut	38
5.3.5 Taloudellinen avustaminen.....	40
6 YSTÄVYYSSSEURAKUNTATYÖ TÄNÄÄN JA TULEVAISUUDESSA	42
6.1 Inkerin kirkon laajentuminen ja yhteiskunnalliset muutokset Venäjällä.....	42
6.2 Ystävyysseurakuntatyön tarpeita Inkerin kirkossa	45
6.3 Saarijärven ja Kupanitsan ystävyysseurakuntatyö	46
7 JOHTOPÄÄTÖKSET YSTÄVYYSTYÖN ERI VAIHEISTA.....	49
7.1 Ystävyysseurakuntatyön alkuvaiheet	49
7.2 Ystävyysseurakuntatyö tänään	52
7.3 Ystävyysseurakuntatyön tulevaisuus.....	53
8 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN ARVIOINTI.....	56

9 PITKÄJÄNTEISTÄ JA VASTAVUOROISUUTEEN PYRKIVÄÄ TYÖTÄ INKERIN KIRKON VAHVISTUMISEKSI.....	58
LÄHTEET.....	60
LIITEET.....	66
Liite 1: Kutsukirje ryhmähaastatteluun	66
Liite 2: Ryhmähaastattelua ohjaavat kysymykset	67

1 YSTÄVYYSSEURAKUNTATYÖTÄ SAARIJÄRVEN JA KUPANITSAN SEURAKUNTIEN VÄLILLÄ

Opinnäytetyössäni tutkin Saarijärven ja Kupanitsan seurakuntien välillä tapahtunutta ystävyysseurakuntatyötä, sen eri vaiheita ja luon katsauksen myös tulevaan, mitä ystävyysseurakuntatyö voisi olla tulevaisuudessa. Tutkimus painottuu saarijärveläisten näkökulmaan toteutuneesta työstä. Käsitellessäni, mitä ystävyysseurakuntatyö voisi olla tulevaisuudessa, avaan myös Inkerin kirkon näkökulmaa asiaan. Kupanitsalaisten ajatukset tulevat esiin lähinnä Kupanitsan seurakunnan entisten työntekijöiden mielipiteinä toteutuneesta ystävyystyöstä ja Suomen Inkeri-liitto ry:n julkaiseman Inkeriläisten viesti lehden artikkelien kautta.

Saarijärven seurakunnassa on tehty ystävyysseurakuntatyötä Kupanitsan seurakunnan kanssa jo vuodesta 1988. Aika ja työn tarpeet ovat muuttuneet. Saarijärven seurakunnan ystävyysseurakuntatyöstä vastaava kappalainen Esa Hakkarainen on pitkään puhunut muutostarpeista ystävyystyössä, mutta asian tutkimiseen työn kehittämiseksi ei ole riittänyt aikaa. Aihe koskettaa minua läheltä, koska työskentelen Saarijärven seurakunnan lähetykskasvatussihteerinä. Uskon, että tutkimuksesta on hyötyä kotiseurakunnalleni, Kupanitsan seurakunnalle ja kirkoissamme ystävyysseurakuntatyötä tekeville.

Pääpaino tutkimuksessani on jo tapahtuneessa ystävyystyössä. Mitä tarpeita työlle on ollut, mitä tavoitteita työlle on asetettu ja ovatko ne toteutuneet? Tutkimuksen edetessä koin, että työssä on hyvä tulla esille Inkerin kirkon historiaa ja konkreettisia tapahtumia. Historian kautta avautuu ymmärrys ystävyysseurakuntatyön tarpeisiin ja tavoitteisiin.

Jotta opinnäytetyöni raportti palvelisi Saarijärven seurakuntalaisia, päädyin kirjoittamaan Inkerin kirkon historian ja ystävyysseurakuntatyön historiallisen katsauksen omaksi kokonaisuudeksi. Näin se on helposti löydettävissä ja luettavissa. Tarkastelen tutkimuskohdetta analyysiosassa (luvut 4–6) sekä kirjallisten lähteiden että haastattelulähteiden pohjalta. Päädyin tähän rakenneratkaisuun, koska käytän työssä sekä historian tutkimuksen että empiirisen tutkimuksen menetelmiä. Tulevaisuuden ystävyysseurakuntatyötä katson työn muuttuneiden tarpeiden näkökulmasta. Luvussa seitsemän tiivistän vastaukset tutkimuskysymyksiini ja teen johtopäätöksiä työn eri vaiheista.

Seurakuntamme ystävyystyöstä vastaavan kappalaisen toivomus oli, että tähänastinen yhteistyö koottaisiin yksiin kansiin. Niinpä lähdin tutustumaan aiheeseen keräten yleistä tietoa Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon historiasta ja Kupanitsan seurakunnan vaiheista sekä Saarijärven ja Kupanitsan seurakuntien ystävyysseurakuntatyöstä. Tiesin edellä mainituista asioista päällisin puolin vain jotain, joten matka tähän aiheeseen on ollut mielenkiintoinen. Kerättyäni tietoa ja haastateltuani ystävyysseurakuntatyössä mukana olleilta sain katsottavakseni YLE TV1 tuottaman ohjelman Kupanitsan kirkon uudelleen käyttöön vihkimisjuhlasta videona. Oli hienoa nähdä se kauan odotettu hetki, kun kirkko on valmis ja avoin jumalanpalvelusten viettämiseen. Tämä hetki oli monien inkeriläisten vuosikymmenten haave. Kupanitsan kirkko oli ensimmäinen vanhoista Inkerin kirkoista, jotka saatiin ottaa uudelleen käyttöön. Lupa tähän tuli jo syksyllä 1988, mutta rauniokirkon korjaaminen kesti helluntaihin 1991 asti. Kirkon korjaamisvaihe antoi näkyvyyttä ystävyysseurakuntatyölle ja Inkerin kirkon nousulle.

Länsi-Inkerin rovastikuntaan kuuluva Kupanitsan seurakunta on ollut Saarijärven ystävyysseurakuntana itärajan avautumisesta 1988 alkaen. Aloitteen ystävyysseurakuntatyölle teki Kupanitsasta kotoisin oleva Sylvi Luukka, joka toimi Saarijärven seurakunnan diakonissana vuosina 1960 - 1992. Ystävyysseurakuntatoiminnan alkuvuosina saarijärveläiset osallistuivat Kupanitsan kirkon jälleenrakennukseen tekemällä talkoomatkoja ystävyysseurakuntaan ja lahjoittamalla varoja, työvälineitä ja materiaalia korjauksia varten. Seurakuntaa varustettiin ja tuettiin myös hengellisesti. Nykyisin Kupanitsan seurakunnan toiminta keskittyy jumalanpalveluksiin ja kirkollisiin toimituksiin. Se tekee yhteistyötä lastenkotien kanssa, palvelee diakonian kautta ja järjestää seuroja Kikkerin palvelutalolla. Saarijärven ja Kupanitsan seurakunnat järjestävät vierailumatkoja toistensa luo. Saarijärven seurakunnassa kerätään varoja ystävyysseurakunnan tukemiseksi Inkerin kirkon kautta.

Seurakuntina Saarijärven ja Kupanitsan seurakunnat ovat hyvin erilaisia. Saarijärven seurakunnassa on 35 palkattua työntekijää, kun taas Kupanitsan seurakunnassa taloudellisista syistä johtuen ei ole yhtään kokoaikaista työntekijää. Elämä Kupanitsassa ja ylipäätään Venäjällä on muuttunut paljon näiden 24 ystävyystyövuoden aikana. Pohdin työssäni myös sitä, millaista ystävyysseurakuntatyö on tänään ja mitä sen tulisi olla tulevaisuudessa.

2 SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON KANSAINVÄLINEN TYÖ

Ystävyysseurakuntatyö on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kansainvälistä työtä yhdessä ekumeenisen toiminnan ja lähetystyön kanssa. Kirkkomme tekee monipuolista ja laajaa yhteistyötä muiden kirkkojen ja kristillisten uskontokuntien kanssa ja on Luterilaisen maailmanliiton, Kirkkojen maailman neuvoston, Euroopan kirkkojen konferenssin, Suomen ekumeenisen neuvoston ja Suomen lähetysneuvoston jäsen. Seurakunnillamme on ystävyys- ja kumppanuussopimuksia ulkomaisten seurakuntien ja kirkkojen kanssa. Yhteistyötä tehdään esim. projektien, vierailujen ja työntekijä vaihdon kautta. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. a.)

2.1 Ekumenia ja ykseys

Ystävyysseurakuntatyö on ekumeenista toimintaa. Ekumenia on tärkeä osa kirkon kansainvälistä työtä. Sana ekumenia tulee kreikan kielen sanasta oikoumene ja tarkoittaa asuttua maanpiiriä. Ekumenia on kristittyjen välistä, keskinäiseen yhteyteen pyrkivää toimintaa. Juuri sitä, mitä ystävyysseurakuntatyön tavoitekin on olla. Se perustuu Jeesuksen opetukseen eli kristityt tunnustetaan keskinäisestä rakkaudesta. Kristittyjä yhdistäviä tekijöitä ovat Raamattu, kaste ja ehtoollinen, rukous, jumalanpalvelus, kirkkovuoden juhla-ajat ja vanhan kirkon uskontunnustukset. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. c.) Saarijärven ja Kupanitsan seurakuntien välisessä yhteistyössä ekumeenisuus on saanut uusia piirteitä, koska nykyisin Kupanitsan seurakunnassa suurin osa jäsenistä puhuu venäjää ja työntekijät ovat venäjänkielisiä. (Savikin, M. 2012).

Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on ekumeeninen strategia vuoteen 2015 ”Meidän kirkko Ykseyttä etsivä yhteisö”. Strategiassa ekumenia sana tarkoittaa kirkkojen ja kristittyjen tekoja, toimia ja asenteita, jotka edistävät kristittyjen välistä yhteyttä kaikkialla maailmassa. Oppiin liittyvien keskustelujen tarkoituksena on löytää yhteys toisiin kirkkoihin ja kristittyihin. Toimimalla yhdessä kirkot ja kristityt todistavat yhteisestä uskostaan ja kokevat ykseyttä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2009b.) Suomen ja Inkerin kirkkojen opissa on eroja esim. virkakysymys (Cantell 2002, 23). Ekumeenisesti toimivina kirkkoina ne tekevät yhteistyötä esim. evankeliumin julistamisessa ja

diakoniassa. Yhteiset jumalanpalvelukset ja seurat ovat koettu Kupanitsassa ja Saarijärvellä tärkeiksi, niissä on voitu iloita yhteisestä uskosta. Ystävyysseurakuntatyössä on koko ajan ollut myös diakoninen puoli. Alkuvaiheessa yhteistyössä korostui humanitaarinen apu. (Esa Hakkarainen & Tyyne Hiekkavirta, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ekumeenisesta yhteistyöstä ja suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin Suomessa ja maailmalla päättää kirkolliskokous. Käytännössä virallisten ekumeenisten suhteiden hoidosta vastaa arkkipiispa yhdessä kirkolliskokouksen asettaman Kirkon ulkoasiain neuvoston kanssa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. b.)

2.2 Ystävyysseurakuntatyö

Ystävyysseurakuntatoiminta on paikallistason yhteistyötä, joka perustuu kahden tai useamman seurakunnan väliseen sopimukseen. Suomen kirkon hiippakunnilla, rovastikunnilla ja seurakunnilla on ystävyyssuhteita luterilaisiin sisarkirkkoihin Euroopassa, Amerikassa ja Afrikassa. Ystävyysseurakuntia on yli 300. Aktiivisimmat ystävyyssuhteet ovat lähialueilla Inkerin, Latvian, Unkarin, Romanian ja Viron evankelis-luterilaisten kirkkojen kanssa, joissa tärkeää on luterilaisten seurakuntien henkinen ja taloudellinen jälleenrakentaminen. Ystävyystoimintaa on myös Venäjän ortodoksisen kirkon Pietarin hiippakuntien kanssa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e.)

Ystävyysseurakuntatyön kehitys on ihanteellista, jos ystävyyskirkon nousun myötä toiminta muuntuu tasavertaiseksi kumppanuus-yhteistyöksi, jossa on tärkeää kaikenikäisten seurakuntalaisten vuorovaikutus. Vastavuoroinen ystävyysseurakuntatyö voi sisältää ryhmämatkoja, kuorovierailuja, yhdessä järjestettyjä rippikouluja, leirejä ja kielikursseja, yhteisiä hankkeita esim. vanhainkodin tai kirkon rakentamista. Ystävyysseurakuntatyön lähtökohtana on kristillinen lähimmäisen rakkaus. (Ylönen 2005, 27; Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e.) Ystävyystyö alkaa useimpien seurakuntien kanssa avustustyönä, näin myös Saarijärvellä. Apu on ollut humanitaarista esim. vaatteiden ja tavaroiden välittämistä tai taloudellista seurakunnan työmuotojen tukemista. Saarijärveläiset ovat tukeneet monia työmuotoja, mutta he ovat halunneet tukea erityisesti lapsi- ja

pyhäkoulutyötä. (Esa Hakkarainen & Veikko Heinäaho, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Ystävyystoiminta rikastuttaa seurakuntaelämää. Se tuo mukanaan kansainvälisyyttä, vähentää ennakkoluuloja ja auttaa ymmärtämään erilaisista oloista lähteneitä ihmisiä. Ystävyystoiminta edistää yhteyttä ja myös kasvua yhteisessä kristillisessä uskossa ja elämässä niin yksityisen seurakuntalaisten, seurakuntien kuin kirkkojenkin kesken. (Ylönen 2005, 81.) Ystävyysseurakunta sopimukset tehdään Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston kautta, joka myös koordinoi ystävyysseurakunta toimintaa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e.) Ystävyysseurakuntatoiminta on ollut merkittävä osa Saarijärven seurakunnan kansainvälisen diakoniaa ja myös kansainvälistä kasvatusta. Ystävyystyöhön osallistumisen myötä moni on saanut kirjeystävän ja kyläpaikan aiemmin vieraasta maasta, moni ystävyystyössä mukana ollut saarijärvinen on saanut Kupanitsasta ystäviä, joita on ilo tavata aina uudelleen. (Elvi Heinänen, Tyyne Hiekkavirta & Ilmari Mieskonen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

2.3 Suomen ja Inkerin kirkon ystävyysseurakuntatyön periaatteet ja yleisohje

Ystävyysseurakunnilla ja kirkollisilla järjestöillä on tärkeä sija Suomen ja Inkerin kirkkojen välisessä yhteistoiminnassa. Yhteistyö alkoi laajentua 1980–1990-lukujen vaihteissa. Inkerin kirkkoa tuettiin henkisesti, hengellisestä kuin taloudellisestikin kirkon uudelleen nousun myötä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. d.)

Inkerin maalle suuntautuvan ystävyysseurakuntatyön tueksi tehtiin Suomen kirkon seurakunnille Kirkon ulkoasiain neuvoston 25.2.2000 hyväksymä yleisohje, johon ystävyysseurakuntatoiminnan yleiset periaatteet on kirjattu. Siinä ystävyysseurakuntatyöllä tarkoitetaan Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien välillä tehtävää yhteistyötä, joka perustuu kahden tai useamman seurakunnan välillä solmittuun, virallisesti hyväksytyyn kirjalliseen sopimukseen. Ystävyysseurakuntatyön periaatteissa korostetaan seurakuntia tasavertaisina yhteistyöosapuolina. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. d.)

Ystävyysseurakuntatoiminnan tarkoituksena on edistää kirkkojen, seurakuntien ja niiden jäsenten keskinäistä yhteyttä ja vuorovaikutusta sekä kasvamista yhteisessä kristillisessä uskossa ja palveluvastuussa. Ystävyysseurakuntatoiminnassa kunnioitetaan yhteistyökirkon perinteitä, toimintatapoja ja kirkkolainsäädäntöä. Ystävyysseurakuntasuhteen solmimisesta Suomessa päättää kirkkovaltuusto tai kirkkoneuvosto ja yhteistalousseurakunnissa seurakuntaneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto. Ystävyysseurakuntasuhteen voivat solmia myös rovastikunnan seurakunnat yhteisesti, mutta kunkin sopimukseen osallistuvien seurakuntien tulee tehdä asiasta oma päätös. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. d.) Saarijärven kirkkoneuvostossa ystävyysseurakuntatyön aloittamista käsiteltiin joulukuussa 1988 (Saarijärven seurakunta 1988). Kupanitsan seurakunnan kirkkoneuvosto teki myönteisen päätöksen ystävyysseurakuntatyön aloittamisesta syyskuussa 1989 (Saarijärven seurakunta 1989 e).

Seurakunnilla tulee olla ystävyysseurakuntatoiminnasta vastaava yhdyshenkilö. Seurakunnat voivat laatia keskinäisen ystävyyssopimuksen, jossa ne määrittelevät yhteisen toimintansa periaatteet ja tavoitteet. Ystävyysseurakuntatoiminnan kustannuksista vastaa kukin seurakunta itse. Kirkon Ulkomaanavun tai kirkkomme lähetysjärjestöjen kanssa tehtävistä hankkeista seurakunnat sopivat KUA: n/ lähetysjärjestöjen kanssa erikseen. Ystävyysseurakuntasuhde päättyy, jos jommankumman seurakunnan päättävä elin on tehnyt sitä koskevan päätöksen. On toivottavaa, että ystävyysseurakuntasuhde päättyy yhteisestä sopimuksesta ja siitä tulee ilmoittaa kirkkohallituksen ulkoasiain osastolle. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. d.)

Tilanne Inkerin kirkossa on vahvistunut, sen toiminta on monipuolistunut ja laajentunut, ja yhteydenpito suomalaisten ystävyysseurakuntien välillä on kehittynyt ja yhteistyömuodot vakiintuneet. Toiminnassa tulisi entistä vahvemmin huomioida Inkerin kirkon toivomuksia yhteistyön periaatteista ja käytännön linjauksista. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. d; Ylönen 2005, 79–80.)

2.4 Aiemmat tutkimukset

Kupanitsan ystävyysseurakuntatyöhön keskittyvää aiempaa tutkimusta ei ole. Ystävyystä yli rajan on Kaarina Ylösen tutkimus luterilaisesta ystävyysseurakunta toiminnasta

Suomen ja Inkerin kirkkojen välillä. Tutkimus koskee näiden kirkkojen seurakuntien välistä ystävyysseurakuntatoimintaa Suomen kirkon seurakunnille keväällä 2003 tehdyn kyselyn pohjalta. Kysely osoitti, että 1980-luvun lopussa alkanut suuri Inkeri-innostus oli ohi, mutta monien seurakuntien ja yksittäisten ihmisten välille oli syntynyt vakiintuneita ystävyys-suhteita. Alkuaikoina ystävyysseurakuntasuhteet olivat usein yksisuuntaisia auttamissuhteita, mutta Inkerin kirkon seurakuntien toiminnan vakiintumisen myötä niistä kehittyi yhä tasavertaisempia vuorovaikutussuhteita, joissa myös toimittiin suunnitelmallisemmin. Toiminnalla oli suuri merkitys myös Suomen kirkon seurakunnille. (Ylönen 2005, 80–81.)

Moni ystävyystyössä mukana ollut kokee juuri työn alkuvaiheen ja kirkon kunnostuksen olleen oikeaa ystävyysseurakuntatyötä. Se oli näkyvää työtä ja siinä saatiin näkyviä tuloksia. Toiminta käynnistyi, koska nähtiin, että rajan toisella puolella asui suomea puhuvia, heikossa taloudellisessa tilanteessa olevia ihmisiä. Kun näitä ihmisiä autettiin, he ottivat avun kiitollisena vastaan, mikä taas antoi onnistumisen tunteen työssä mukana oleville. (Ylönen 2005, 37.)

Kaarina Ylönen tutkimuksen mukaan varhaisin ystävyysseurakuntatyönsuhteen solmimisvuosi oli 1987, runsaimmin suhteita solmittiin vuonna 1990. Vähiten alkuvuosista suhteita solmittiin Neuvostoliiton hajoamisen vuonna 1993. Suhteiden solmiminen 2000-luvulla on vähentynyt. Neljännes ystävyysseurakuntasuhteista on käynnistynyt seurakunnan työntekijän aloitteesta, viidennes on luottamushenkilön tai aktiivisen seurakuntalaisen aloitteesta. Joka kymmenes suhteista on syntynyt ystävyysseurakunnasta tulleen aloitteen seurauksena. Suomen seurakunnat ovat olleet erityistä aktiivisia. Aiemmat kontaktit ja ystävyys-suhteet alueelle ovat olleet ystävyystyön käynnistäjiä. (Ylönen 2005, 15–17.)

Ystävyysseurakunnan valintaan ovat vaikuttaneet mm. maantieteellinen läheisyys, Inkerin seurakuntien taloudellinen tilanne, inkeriläisten kokemat kärsimykset, kiinnostus kieltä ja kulttuuria kohtaan. 42 % Inkerin kirkon seurakunnilla ei ole ystävyysseurakuntia, kun taas joillakin seurakunnilla on useita ystävyysseurakuntia. (Ylönen 2005, 17.) Saarijärven seurakunnassa diakonissana työskennellyt Sylvi Luukka on itse Kupanitsasta kotoisin ja hänen aktiivinen toimintansa käynnisti seurakuntien välisen yhteistyön.

Merkittävää yhteistyön syntymiselle oli myös ystävyysseurakunnan läheisyys. (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Inkerin kirkon ystävyysseurakuntasuhteista löytyy opinnäytetöitä esim. Tanja Vähäojan opinnäytetyö vuodelta 2009 Koulutuksesta käytäntöön - Kalajoen rovastikunnan antama koulutusapu Petroskoin seurakunnan lapsi- ja nuorisotyölle vuosina 1991- 2007. Työssä selvitetään, kuinka Petroskoin seurakuntanuoret ovat kokeneet Kalajoen rovastikunnan heille järjestämät koulutukset seurakuntaelämän jatkuvuutta tukevinä. Petroskoin luterilainen seurakunta on Kalajoen rovastikunnan ystävyysseurakunta. Tähän ystävyystyöhön on liittynyt koulutusavun antamista. Tämä on ollut tärkeä tapa tehdä ystävyysseurakuntatyötä. Tutkimassani Saarijärven ja Kupanitsan välisessä ystävyystyössä ei ole annettu koulutustukea. (Vähäoja 2009.)

3 TUTKIMUSPROSESSI

3.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia ystävyysseurakuntatyön sisältöä alkuvuosista tähän päivään. Mitä tarpeita ja tavoitteita yhteistyöllä on ollut ja onko työ vastannut tavoitteita ja kuinka ystävyystyössä mukana olleet näkevät työn? Tärkeää on myös katsoa, mihin suuntaan ystävyysseurakuntatyön tulisi tulevaisuudessa kehittyä. Tutkimuksen aihealue on niin laaja, että kehittämispuolessa riittäisi aiheita myös kokonaan uudelle opinnäytetyölle. Keskeisiä kysymyksiä tutkimuksessani ovat: Millaista yhteistyö on ollut eri vaiheissa ja millaista se on tänään? Millaisia tarpeita ja tavoitteita työlle on ollut ja kuinka ne ovat toteutuneet? Onko työhön liittynyt vaikeuksia? Millaista yhteistyön tulisi olla tulevaisuudessa?

3.2 Tutkimusmenetelmät ja aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsijärvi, Remes & Sajaavaara 2010, 161). Tutkimukseni on laadullinen. Työssäni kuvaan, mitä ystävyysseurakuntatyö on käytännössä ollut ja kuinka siinä mukana olleet ovat sen kokeneet. Tutkiesani ystävyysseurakuntatyötä huomasin, että sen tarpeita ja tavoitteita ei voi ymmärtää ottamatta huomioon Inkerin kirkon historiaa. Tämän vuoksi työssäni on annettu tilaa Inkerin kirkon historialle.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla pyritään järjestämään tutkimusaineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen sisältämää informaatiota (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108). Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla pyrin kokoamaan informatiivisesti selkeän Saarijärven ja Kupanitsan seurakuntien välistä ystävyystyötä käsittelevän kokonaisuuden. On tärkeää tarkastella aineistoa monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole pääasia todentaa asiaan liittyviä olemassa olevia väittämiä vaan löytää tosiasioita. Objektiivisuutta ei voi saavuttaa perinteisessä mieles-

sä, sillä tutkija ja se, mitä tiedetään, kietoutuvat toisiinsa. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 161.) Koska tunnen saarijärviset vapaaehtoiset ja työntekijät objektiivisuus ei ole niin helppoa kuin se olisi vieraassa ympäristössä. Jo aiemmin asiasta kuulemani on varmasti muokannut arvojeni ja käsityksiäni ystävyysseurakuntatyöstä.

Jotta opinnäytetyöni raportti palvelisi Saarijärven seurakuntalaisia, päädyin kirjoittamaan ystävyysseurakuntatyön historiallisen katsauksen kokonaisuudeksi. Näin se on helposti löydettävissä ja luettavissa. Eheän kokonaisuuden saamiseksi käytän työssä sekä historian tutkimuksen että empiirisen tutkimuksen menetelmiä. Luon historiallisen katsauksen Inkerin kirkkoon kirjallisuuden pohjalta ja ystävyysseurakuntatyön historiaan sekä kirjallisten että haastattelulähteiden pohjalta. Tulevaisuuden ystävyysseurakuntatyötä katson työn muuttuneiden tarpeiden näkökulmasta. Luvussa seitsemän tiivistän vastaukset tutkimuskysymyksiini ja teen johtopäätöksiä työn eri vaiheista.

Aloitin tutkimukseni tutustumalla Inkerin kirkon historiaan ja Inkerin kirkon ja Kupanitsan seurakunnan uudelleen heräämiseen ja kasvuun Neuvostoliiton hajaantumisen aikana ja sen jälkeen tutkimalla Inkerin kirkkoon liittyvää kirjallisuutta ja Saarijärven seurakuntaan ystävyysseurakuntatyön puitteissa kertynyttä materiaalia: vuosikertomuksia, lehtileikkeitä, seurakuntien välistä kirjeenvaihtoa ja raportteja. Inkerin kirkon vaiheista kertovaa kirjallisuutta on runsaasti. Valitsin pohjatiedoksi Leino Hassisen kirjan *Idän uusi aamu*, Inkerin kirkon nousun vuodet ja Isto Pihkalan *Juuret Inkerissä*, Aatami Kuortin *Inkerin kirkon yö ja aamu* sekä Entisen Inkerin luterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisun vuodelta 1960. Kaarina Ylösen (2005) tutkimuksesta sain paljon tietoa Inkerin Kirkon ystävyysseurakuntatyön kokonaisuudesta.

Tutkimuksessa voidaan käyttää sisällön kuvailuun ja selittämiseen valmiita aineistoja kuten arkistojen materiaaleja ja muita dokumenttiaineistoja (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 188–189). Saarijärven seurakunnalla on paljon valmista lähdemateriaalia toteutuneesta ystävyysseurakuntatyöstä. Raportit, kirjeenvaihto, vuosikertomukset ja lehtileikkeet antavat luotettavaa tietoa siitä, kuinka yhteistyötä on toteutettu. Sain tämän aineiston käyttöön luvan ystävyysseurakuntatyöstä vastaavalta kappalaiselta. Aineistosta löytyy monipuolista tietoa Kupanitsa -työryhmän kokoontumisista, vierailuista, avustamisista, kirkkoneuvoston päätöksistä, varainhankinnasta. Seurakunnan vuosikerto-

mukset olivat myös avuksi, sieltä löytyi tietoa ystävyysseurakuntayön puitteissa tehdyistä matkoista puolin ja toisin.

Kupanitsalaisten ajatuksia kirkon uudelleen nousun ajoilta löysin Suomen Inkeri-liitto ry:n julkaiseman Inkeriläisten viesti lehden artikkeleista sekä YLE TV1 tuottamasta ohjelmasta, joka kertoo Kupanitsan kirkon uudelleen käyttöön vihkimisjuhlasta. Tämä ohjelma löytyy videotaltiointina (Inkerin ihme VHS 1991.) Inkeriläisten viesti on ilmestynyt nykyisessä muodossa vuodesta 1959. Lehden numerot ovat digitoituina luettavissa Inkerin Kulttuuriseura ry:n sivustolta. (Inkerin Kulttuuriseura ry i.a.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa voidaan kerätä pitkin matkaa samalla myös analyysia tehden. Rajauksen täsmentyessä kaikkia materiaalia ei ollut tarpeen analysoida. (Hirsijärvi ym. 2010, 223, 225.) Aineistoon perehtymisen myötä kiteytyy tutkimuksen kannalta oleelliset asiat ja tämä auttaa rajaamaan työtä. Kirjallisen aineiston perusteella tutkin työn tarpeita, tavoitteita ja odotuksia sekä niiden toteutumista ystävyysseurakuntatyön eri vaiheissa. Kokosin yhteen jo tapahtuneen ystävyysseurakuntatyön tosiasioiden. Tutkimukseni monitahoisuutta ja kokonaisvaltaisuutta lisäsin haastattelemalla niin saarijärveläisiä kuin kupanitsalaisia ystävyystyössä mukana olleita keräten heidän kokemuksiaan ystävyysseurakuntatyöstä.

Pohtiessani, mitä ystävyysseurakuntatyö on nykypäivänä ja mitä se olisi tulevaisuudessa, tutkin myös Ystävyysseurakuntatyön neuvottelupäivien raportteja vuodesta 2000 alkaen. Merkittäviä puheenvuoroja oli vuosien 2009 Auttajasta kumppaniksi ja 2011 Maailma muuttuu - kestäkö ystävyys? raporteissa, jotka ovat saatavissa Kirkkohallituksen ulkoasiainosastolta. Ajankohtaista tietoa on saatavilla myös Inkerin kirkko lehdestä, mitä julkaistaan myös suomeksi sekä Inkerin kirkon kotisivuilta Kesällä 2012 päivitettiin Saarijärven seurakunnan strategia vuoteen 2015 ja sen myötä luotiin uusia suuntaviivoja myös seurakuntamme kansainväliseen työhön, johon ystävyysseurakuntatyö sisältyy. Tämä strategian antaa myös uuden näkökulman ystävyysseurakuntatyön tulevaisuuteen. Tutkittuani Ystävyysseurakuntatyön neuvottelupäivien raportteja tarkistin sieltä saamaani käsitystä siitä, mitä toiveita Inkerin kirkolla on ystävyysseurakunnille tulevaisuuden suhteen, Inkerin kirkon rovastikuntakoordinaattori Jukka Paanaselta sähköpostitse.

3.3 Haastattelujen toteuttaminen

Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa. Siinä on tärkeää, että henkilöt, joilta tieto kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon tai heillä on kokemusta asiasta. Tiedonantajien valinta tulee olla harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85–86.) Tärkeä osa laadullista tutkimustani oli saarijärveläisten ystävyysseurakuntatyössä mukana olleiden vapaaehtoisten ja kappalaisen haastattelu. Haastattelu oli täsmäryhmähaastattelu, koska valitsin tarkkaan mukaan kutsuttavat henkilöt. Haastattelussa mukana olleilla on paljon tietoa ystävyysseurakuntatyöstä ja he ovat olleet pitkään mukana, suurin osa alusta asti. Haastateltavien tarkalla valinnalla sain myös mahdollisimman luotettavaa tietoa aiheesta. Valitsimme haastateltavat yhdessä työstä vastaava kappalaisen kanssa. Hänen pitkä yhteistyönsä näiden vapaaehtoisten kanssa, auttoi valitsemaan asiasta paljon tietävät henkilöt. Aluksi olin ajatellut yksilöhaastatteluja, mutta pohdittuani asiaa päädyin ryhmähaastatteluun. Yhdessä asioista keskustelu avasi muistoja ja laajensi näin keskustelua.

Haastattelu tulee nauhoittaa, jotta voi keskittyä itse tilanteeseen. Haastateltavilta saadaan tietoa myös kiinnittämällä huomioita äänensävyihin ja -painoihin, mikä on innostavaa ja mieleenpainuvaa sekä mikä koetaan tärkeäksi. Haastattelua litteroidessa myös nämä tiedot kannattaa kirjata ylös. (Kananen 2010, 55–58.) Äänitin haastattelut. Litteroidessa haastattelua huomasin, että äänensävyt ja -painot elävöittivät kertomusta ystävyystyön kokemuksista. Sain näistä huomioista lisätietoa.

Ryhmähaastattelussa on tärkeää se, että kaikkien ajatukset tulevat esille. Ryhmässä aina joku tai jotkut ovat toista puheliaampia ja silloin haastattelijan on hyvä kysyä kommentteja niiltä, joiden on vaikeampi kertoa ajatuksistaan spontaanisti ja hiukan ohjata keskustelua niin, että kukaan ei puhuisi liian pitkään. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 62–63.) Haastattelu tilanteesta tulee luoda rauhallinen. Haastateltavien on hyvä olla riittävän lähellä toisiaan, jotta nauhoituksen taso ei kärsi ja on mahdollista nähdä toisten ilmeet, joka taas auttaa tulkitsemaan tietoa ja mahdollisesti synnyttää jatkokysymyksiä. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 91.)

Hyvässä ajoin ennen haastattelua olin soittanut kaikille haastateltaville henkilökohtaisesti ja kutsunut haastatteluun ja kertonut, miksi haluan heitä haastatella. Tämän jälkeen lähetin jokaiselle vielä kirjeen asiasta. (liite 1). Ajattelin, että näin heidän on helpompi valmistautua haastatteluun. Haastattelutilanteen toteutin rauhallisessa paikassa, seurakuntatalomme takkahuoneessa pöydän ääressä. Aloitimme kahvihetkellä levollisen ilmapiiriin luomiseksi. Istumme riittävän lähellä toisiamme. Ennen haastattelun alkua kysyin luvan sen nauhoittamiseen. Pyrin luomaan haastattelussa vapaan ilmapiiriin, niin että jokainen saattoi puhua tasavertaisena asiantuntijana ystävyysseurakuntatyöstä.

Haastattelussa minulla oli mukana keskustelua ohjaavia kysymyksiä, joiden avulla pyrin etenemään ystävyysseurakuntatyön alkuvaiheiden kautta tähän päivään ja tulevaisuuteen (liite 2). Keskustelua ohjaavien kysymysten avulla pyrin takaamaan sen, että asioista keskusteltaisiin monipuolisesti ja saisin vastauksia työlle asettamiini kysymyksiin.

Ryhmähaastattelussa oli mukana 9 haastateltavaa. Yksi heistä oli ystävyysseurakuntatyöstä vastaava kappalainen. Haastateltavista 8 oli ystävyystyön vapaaehtoisia, joista kaksi oli Saarijärven seurakunnan eläkkeellä olevia diakoniatyöntekijöitä. Toinen haastateltavista eläkkeellä olevista diakoniatyöntekijöistä oli Saarijärven ja Kupanitsan välisen ystävyysseurakuntatyön käynnistäjä, eläkkeellä oleva diakonissa Sylvi Luukka. Merkittävän panoksen ystävyysseurakuntatyöhön työaikanaan antoi myös nyt eläkkeellä oleva diakoni Tyyne Hiekkavirta. Muut kuusi haastateltavaa olivat työssä aktiivisesti mukana olleita vapaaehtoisia. Haastattelu kesti kolme tuntia. Välillä pidimme 15 minuutin tauon. Kysyin haastateltavilta luvan siihen, että heidän nimensä saavat olla opinnäytetyön raportissa esillä.

Ryhmähaastattelun etu on, että saadaan usealta ihmiseltä tietoa yhtä aikaa. Ryhmä tukee toisiaan muistinvaraisissa asioissa ja auttaa väärinymmärtämisten korjaamisissa. Haastattelussa tulee huolehtia, että kaikilla on mahdollisuus ilmaista vapaasti mielipiteensä. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2010, 210–211.) Ryhmähaastattelun hyvät puolet tulivat esiin haastattelun aikana. Ryhmä oli vapautunut ja se tuki toisiaan muistinvaraisissa asioissa ja myös auttoi väärin ymmärtämisten korjaamisessa. Näin tapahtui, kun esim. kirkon remontoimisesta oli useammanlaisia muistikuvia. Yhdessä keskustellen voitiin korjata virheellinen tieto oikeaksi. Kun yksi ryhmäläinen alkoi puhua tietystä asiasta, toinen alkoi muistella myös samaa asiaa ja näin edettiin eteenpäin. Ryhmähaastattelussa

huomioin, että kaikilla oli mahdollisuus ilmaista mielipiteensä ja ajatuksensa vapaasti. Haastattelun aikana jotkut innostuivat puhumaan enemmän ja silloin keskustelua ohjattiin niin, että hiljaisempienkin ääni tuli kuuluville.

Kupanitsan seurakuntaan kohdistuvat haastattelut toteutin sähköpostitse. Lähetin sähköpostitse samat ryhmähaastattelussa mukana olleet kysymykset suomenkieltä taitavalle, Kupanitsassa asuvalle ja seurakunnassa toimivalle henkilölle, jonka kanssa olimme alustavasti sopineet sähköpostihaastattelusta. Hänen kauttaan olin ajatellut saavani tietoa siitä, mitä Kupanitsan seurakuntalaiset ajattelevat toteutuneesta ystävyysseurakuntatyöstä, mutta valitettavasti en saanut häneltä vastausta haastatteluuni. Yhtenä vaikeutena löytää haastateltavia Kupanitsasta on yhteisen kielen puuttuminen. Suomenkieliset ovat jo iäkkäitä eivätkä he käytä tietokonetta ja sähköpostia. Kupanitsan seurakunnassa ystävyystyössä mukana olleet työntekijät ovat vaihtuneet usein. Lähetin sähköpostitse tietoa opinnäytetyöstäni ja kysymykset kolmelle Kupanitsan seurakunnan entiselle työntekijälle. He vastasivat lyhyesti, joten sain vähän tietoa siitä, kuinka ystävyysseurakuntatyö on koettu Kupanitsassa. Tarkkoja dokumentteja heillä ei ollut käytössään, koska he eivät enää toimi työntekijöinä Kupanitsassa. Tietoa ei ole niin paljon, että voisin verrata keskenään saarijärveläisten ja kupanitsalaisten ystävyysseurakuntatyön kokemuksia.

Haastateltavilla Saarijärven seurakunnassa on vankka tietopohja yhteistyöstä, koska he ovat olleet siinä pitkään mukana. Kupanitsan seurakunnan haastateltavilla yhteistyö ei ole ollut niin pitkäjänteistä, koska työntekijät ovat vaihtuneet. Mutta vastaajilla on useamman vuoden kokemus Kupanitsan seurakunnan elämästä ja toiminnasta. Alkuperäinen tarkoitus oli, että tutkimuksessani näkyisi myös kupanitsalaisten ystävyystyössä mukana olleiden maallikoiden ääni, mutta en saanut haastatteluvastausta, joten se osa jäi tutkimuksesta pois.

4 INKERIN LUTERILAISEN KIRKON SYNTY JA RASKAS HISTORIA

Inkerin luterilaisen kirkon historia alkaa 1600-luvulta, kun koko Inkeri oli valloitettu Ruotsille. 1617 Stolbovan rauhassa Inkeri tunnustettiin osaksi Ruotsia. Inkerinmaa läänitettiin virkamiehille ja aatelisille, jotka olivat ruotsalaisia tai suomalaisia. He hakivat tarvittavan palveluskunnan ja työväen pääosin Suomesta. Näin Inkerinmaan suomalainen väestö kasvoi. Katsottiin, että valtakunnan etu vaatii, että koko kansa kuuluu samaan uskontoon eli Inkerinmaasta oli tehtävä luterilainen. 1611 perustettiin ensimmäinen suomenkielinen evankelis-luterilainen seurakunta Lempaala. Lempaalan seurakunnan perustamista pidetään Inkerin kirkon syntyvuotena. 1618 Viipurin hiippakunnan piispalle annettiin tehtäväksi opettaa luterilaista oppia Inkerinmaan väestölle. Tehtävä ei ollut helppo, mutta seurakuntia syntyi vähitellen lisää ja monen seurakunnan rajat ovat nykyäänkin samat. Kupanitsan seurakunta perustettiin 1656. Seurakunnat kuuluivat Ruotsin evankelis-luterilaiseen kirkkoon, josta ne erkanivat Venäjän vallatessa Inkerin. Tuossa vaiheessa luterilaisia seurakuntia oli 31 ja kreikkalaiskatolisia seurakuntia 10. (Entisen Inkerin luterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisu 1960, 101–110; Pihkala & Kivioja 1998, 63–65.)

Vuonna 1695 puhjennun Pohjan sodan seurauksena Inkerinmaa siirtyi takaisin Venäjälle. Inkeriläiset saivat pitää luterilaisen uskonsa. 1700-luvulla monet inkerinsuomalaiset talonpojat joutuivat venäläisten kartanonherrojen maaorjiksi. Maaorjuus poistui vuonna 1861 ja siitä alkoi suomalaisen kulttuurin nousukausi Inkerissä. 1863 perustettiin Kolppanan suomalainen opettajaseminaari. Seurakuntiin syntyi kirjastoja, perustettiin kuoroja ja yhdistyksiä. Inkeriläiset talonpojat olivat vauraita, joten myös seurakunnat olivat varakkaita. Suomesta oli helppo saada pappeja, koska palkkaus ja yhteiskunnalliset olot olivat paremmat kuin Suomessa. Inkerissä ei ollut omaa teologista tiedekuntaa, joten papit tulivat Suomesta, Saksasta tai Virosta. Suomen ja Inkerin kirkoilla oli lämpimät ja tasavertaiset suhteet, jotka jatkuivat vuoteen 1937. (Pihkala & Kivioja 1998, 65–67.)

Suomalaisen kulttuurin nousukausi jäi lyhyeksi, sillä vuonna 1891 suomenkielen opetus kiellettiin. Vuodesta 1917 alkaen Inkeri pyrki Suomen tavoin itsenäistymään, mutta Tarton rauhassa 1920 Inkeri jäi lopullisesti Neuvostoliitolle. Alkuun inkeriläiset saivat

elää rauhassa, mutta vaikeudet alkoivat Stalinin noustua valtaan. Etniset vainot käynnistyivät, suomalaismyönteiset inkeriläiset haluttiin pois Suomen rajan tuntumasta. Inkerin suomenkielinen talonpoikaisväestö tuomittiin kulakkeina kuolemaan tai pakkosiirrettiin vuosien 1929–1936 aikana synnyinseudultaan eripuolille Siperiaa ja Keski-Aasiaa. 1938 ja 1939 vuodenvaihteessa jopa suomen puhuminen kiellettiin. Suomenkielinen sivistyneistö joutui pakkotyöhön ja vankiloihin, joissa monet kuolivat. (Pihkala & Kivioja 1998, 67–69.)

Inkerin kirkon toiminta tukahdutettiin ja estettiin niin, että vuonna 1937 viimeinenkin entisistä papeista joutui siirtymään Suomeen. Ennen tätä moni pappi ja kanttori olivat kuolemanuhan edessä paenneet Suomeen, pappeja vangittiin ja useat teloitettiin. Kirkot suljettiin yksi toisensa jälkeen. Kirkon omaisuus riistettiin valtiolle ja itse kirkot avattiin muihin käyttötarkoituksiin kuten hevostalleiksi, elokuvateattereiksi ja tehtaiksi. (Pihkala & Kivioja 1998, 69.) Myös Kupanitsan kirkko suljettiin ja siitä tehtiin vankila. Sodan aikana 1941–1944 kirkko oli käytössä saksalaisten luvalla, pappina toimi 1942–1944 Juhani Jääskeläinen (Kuortti 1990, 69). Sodan jälkeen kirkkojen ovet suljettiin jälleen. Inkerin kirkon koko järjestäytynyt rakenne tuhottiin. Yli 300 vuotta vanha kansankirkko lakkasi näennäisesti olemasta. Kärsimysten keskelläkin kirkko eli vakaumuksena ihmisten sydämissä, sieltä sitä ei voitu hävittää. (Entisen Inkerin luterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisu 1960, 120–122.)

Toisen maailmansodan aikaan saksalaisten miehittämän Inkerinmaan väestö, n. 63 000, evakuoitiin Suomeen. Sodan päätyttyä Neuvostoliitto vaati Suomea palauttamaan inkerinsuomalaiset luvaten, että he saisivat palata kotiseudulleen. Inkeriläiset palautettiin, mutta heidät vietiin Keski-Venäjälle, Siperiaan ja Kazakstaniin kolhooseihin, metsätöihin ja kaivoksiin. Paluumuutto Inkerinmaalle sallittiin vasta 1960- ja 1970- luvuilla. Venäjällä tuli voimaan 1993 inkeriläisiä koskeva rehabilitointilaki, jonka jälkeen inkeriläisiä ei enää pidetty kansanvihollisina. 1917 Inkerissä asui noin 144 000 inkerinsuomalaista ja suomessa 30 000. Vuonna 1998 heitä asui Venäjällä ja naapurimaissa seuraavasti: Inkerissä 16 000, Virossa 18 000, Karjalassa 18 000, Siperiassa 8 000, Suomessa 8 000, Ruotsissa 6 000. Kazakstanissa, Ukrainassa, USA:ssa ja Kanadassa heitä asui 1988 muutamista sadoista muutamiin tuhansiin. (Pihkala & Kivioja 1998, 70–72.)

5 SAARIJÄRVEN JA KUPANITSAN VÄLINEN YSTÄVYYSSSEURAKUNTATYÖ ALKUVUOSILTA TÄHÄN PÄIVÄÄN

5.1 Neuvostoliiton muuttunut tilanne mahdollistaa ystävyysseurakuntatyön

1970-luvun koittaessa Inkerin kirkko alkoi osoittaa elonmerkkejä. Se sai perustaa kaksi seurakuntaa Pushkinin (1970) ja Pietarin (1975). Nämä seurakunnat kuuluivat Viron evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Seurakuntien toimintaa valvottiin tarkasti. Inkerin kirkon alueella oli lakkauttamisesta huolimatta kokoonnuttu salaa kodeissa ja hautausmailla, puhuttiin maanalaisesta seurakunnasta, jolla oli yhteyksiä myös Suomeen. (Pihkala & Kivioja 1998, 73.)

Vuonna 1988 Neuvostoliiton uskonnollinen tilanne muuttui vapaammaksi kommunistisen puolueen pääsihteerin Mihail Gorbatshovin 1980-luvun puolivälissä aloittaman yhteiskunnallisen uudistamisen vuoksi. Keväällä 1988 Mihail Gorbatshov tapasi ortodoksikirkon johtajat ja vietettiin kirkon tuhatvuotisjuhlaa. Myös inkerinsuomalaisissa heräsi toivo oman kirkon saamisesta. Vuonna 1990 Neuvostoliitossa hyväksyttiin uusi uskontolaki, joka takasi jokaisella oikeuden harjoittaa ja levittää uskontoaan. Inkerin kirkon kasvu alkoi; Kupanitsan seurakunta (1988) oli kolmas suomenkielinen seurakunta aiempien Petroskoin ja Pushkinin seurakuntien jälkeen. Vuoden 1995 lopussa seurakuntia oli 36 ja kesällä 2003 yhteensä jo 75. (Ylönen 2005, 9; Pihkala & Kivioja 1998, 73.) Kirkkoon kuuluu nykyisin noin 80 seurakuntaa kappeliseurakuntineen ja noin 15 000 jäsentä ympäri Venäjän. Sen hallinto sijaitsee Pietarissa. (Inkerin kirkko i.a. a.)

Alkuvuodesta 1989 Inkerin kirkon ainoa pappi, Virossa pappisvihkimyksen saanut Arvo Survo, kävi ensi kerran Suomessa (Ylönen 2005, 4). Vierailuilla kirkot täyttyivät kuulijoista ja myös tiedotusvälineiden edustajat olivat kiinnostuneina paikalla. Suomen televisiossa näytettiin myös ohjelma Kupanitsan kirkon jumalanpalveluksesta. Tiedotusvälineet kertoivat suomalaisille elpyvästä Inkerin kirkosta ja sen johtajasta. Monen suomalaisen mielessä heräsi ja vahvistui halu auttaa Inkerin kirkon jälleenrakentamista. Sittemmin Arvo Survo on pitänyt esillä myös suomalaisille ja suomensukuisille kansoille uskottua lähetystehtävää: ”Meidän kaikkien suomensukuisten ympäri Suomenlahtea pitäisi herätä näkemään, että erityinen meille uskottu lähetyskenttä ovat suomensukuiset

kansat.” (Kuortti 1990,122.) Inkerin kirkko oli aluksi osa Viron luterilaista kirkkoa, yhden rovastikunnista. Viron itsenäistyttyä Inkerin rovastikunta jäi valtakunnan rajojen ulkopuolelle ja Inkerin kirkko itsenäistyi 1.1.1992 Viron kirkosta. Vaikka Inkerin kirkkoa ei ollut koskaan lakkautettu, se rekisteröitiin uudelleen 14.9.1992. (Pihkala & Kivioja 1998, 75.)

14.5.1989 Kupanitsan kirkossa oli Inkerin kirkon kokous, jossa oli mukana seurakunta-neuvostojen jäseniä sekä seurakuntaväkeä Inkerin seurakuntien alueelta. Tässä kokouksessa todettiin, ettei Inkerin suomalaista evankelis-luterilaista kirkkoa (ISELK) ollut koskaan juridisesti lakkautettu eikä se itse ollut lakkauttanut toimintaansa, vaan sen toiminta oli tukahdutettu ja estetty. Elettiin uutta vaihetta; paljon inkerinsuomalaisia oli palannut synnyinseudulleen, Kupanitsan kirkko oli saatu takaisin ja suomalaisia seurakuntia oli rekisteröity. Rovasti Aatami Kuortti oli ainoa elossa oleva ISELK:n konsistorin eli Inkerin suomalaisten kirkon johtokunnan asettama pappi. Hän oli toiminut 1920-luvun lopulla Inkerissä. 1989 hänet toimitettiin salaa Neuvostoliittoon (Paananen 2011, 18–19). Aatami Kuortti valittiin Inkerin kirkon puheenjohtajaksi ja Arvo Survo varapuheenjohtajaksi. Helluntaina 1989 vietettiin Kupanitsan kirkossa juhlaa, jossa Aatami Kuortti siunasi pastori Arvo Survon Inkerin kirkon seurakuntien hoitajaksi. Samassa juhlassa siunattiin myös seitsemän saarnaajaa seurakunnan työhön. Pushkinin kirkossa maaliskuussa 1990 vihittiin yhdeksän diakonia Inkerin seurakuntien palvelukseen. Jumalanpalveluksessa saarnasi Aatami Kuortti, joka oli 60 vuotta aiemmin tuomittu kuolemaan seurakuntapappina toimimisesta, mutta joka oli päässyt pakenemaan Suomeen. (Kuortti 1990, 136–139; Hassinen 1997, 18–19; Miettinen 1989,3.)

5.2 Yhteydenpitoa ennen ystävyysseurakuntatyön alkua ja virallinen sopimus

Saarijärven seurakunnan nykyisin eläkkeellä oleva diakonissa Sylvi Luukka on lähtöisin Kupanitsasta Inkerinmaalta. Hän piti vuosikymmenten ajan yhteyttä kotipitäjäänsä ja vieraili siellä ennen varsinaisen ystävyystyön alkamista useamman kerran. Vuonna 1988 Sylvi Luukan vieraillessa ränsistyneen kirkon ovet olivat jo auki. Hän kävi Kupanitsassa asuvan serkkunsa kanssa kirkon sisällä. Serkku kertoi, että he alkavat korjaamaan kirkkoa, sillä heillä on ”rikas Isä”, joka voi auttaa tässä työssä. Edessä olikin paljon työtä: ikkunoista puuttuivat lasit, katto oli rikki päästäen sisälle niin veden kuin

lumen ja lattian peitti viljan moska. (Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.) Helmikuussa 1988 kupanitsalaiset keräsivät yli 400 nimeä seurakunnan rekisteröimisanomusta varten. Keväällä varmistui tieto, että kirkko saadaan käyttöön ja kunnostustyöt aloitettiin kesällä 1988. Virallinen rekisteröintilupa tuli Moskovasta marraskuussa 1988 ja kirkon käyttöönottojuhla pidettiin 1. adventtisunnuntaina 10 asteen pakkasessa. Kupanitsan seurakunta rekisteröitiin ensimmäisenä vanhoista Inkerin seurakunnista ja siksi Kupanitsan kirkko on tärkeä Inkerin kirkon uudelleen nousun symboli. (Kuortti 1990, 116–117; Paananen 2011, 18) Kupanitsan Pyhän Johanneksen alun perin tuhatpaikkainen kirkko on rakennettu 1860–1861 ja peruskorjattu 1901 (Entisen Inkerin luterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisu 1960, 48).

Virallisesta rekisteröintiluvasta Sylvi Luukka sai heti tiedon Suomeen. Hän otti yhteyttä tuomiokapituliin selvittääkseen, kuinka solmia virallinen ystävyysseurakuntatyön sopimus Saarijärven ja Kupanitsan seurakuntien välille. Tuomiokapitulin ohjeiden mukaan tarvittaisiin Saarijärven kirkkoneuvoston myönteinen tahdonilmaus ottaa Länsi-Inkerissä sijaitseva Kupanitsan seurakunta ystävyysseurakunnaksi. Kirkkoherra Paavo O. Räsänen myönteisestä suhtautumisesta ja kehotuksesta Sylvi Luukka kirjoitti anomuksen, jonka Sylvin pyynnöstä esitteli kirkkoneuvostolle sen jäsen, Aulis Nurmisto. Neuvosto antoi myönteisen tahdonilmauksen. (Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012; Saarijärven seurakunta 1988.)

Tammikuussa 1989 saarijärveläiset tekivät retken Taulumäen kirkkoon Jyväskylään, jossa Arvo Survo oli käymässä. Hän kertoi, että kirkkoneuvoston päätös pitäisi tuoda kirjallisena Kupanitsaan, jotta kirkkoneuvosto voisi käsitellä asiaa. Tästä alkoi ensimmäisen ystävyysseurakuntatyön matkan suunnittelu. (Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.) Ystävyysseurakuntatyön sopimuksesta pidettiin kokous Saarijärven seurakuntatalossa elokuussa 1989. Siinä olivat mukana Kirkon Ulkomaanavun johtaja Risto Lehtonen, Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin edustajana Ossi Haaramäki ja palvelutyön johtokunnan puheenjohtaja Kauko Salo, kirkkoherra Paavo O. Räsänen, seurakuntasihteeri Marja-Leena Pihlainen ja diakonissa Sylvi Luukka. (Saarijärven seurakunta 1989d.) Kupanitsan seurakunnan kirkkoneuvoston myönteinen päätös ystävyys-suhteelle allekirjoitettiin syyskuussa 1989 (Saarijärven seurakunta 1989e). Virallinen Kirkon Ulkomaanavun lausunto seurakuntien välisen ystävyysseurakuntatyön sopimuk-

sesta saatiin vasta 1992. Yhdyshenkilöksi KUA nimesi Sylvi Luukan. (Saarijärven seurakunta 1992b.)

5.3 Ystävyysseurakuntatyön toteutuminen käytännössä

5.3.1 Ystävyysseurakuntatyö käynnistyy

1989 ensimmäiselle seurakuntamatkalle lähdettiin epävarmoin mielin, onnistuuko matka ja päästäänkö linja-autolla Kupanitsaan. Mymmälässä tavarat ja matkustajat vaihdettiin venäläiseen linja-autoon, jossa oli myös venäläinen kuljettaja. Perillä Kupanitsassa oli parhaillaan Suomen tv:n väkeä kuvaamassa kirkkoa, muita vieraita Suomesta ja myös Kirkon Ulkomaanavun työntekijöitä paikalla. Kirkon uudelleen käyttöönotosta ja ystävyysseurakuntatoiminnasta oli tärkeä saada tietoa lehtiin ja Suomen tv:ssä näytettiin ohjelma Kupanitsan kirkon toiminnasta; näin saatiin julkisuutta ja vahvistettiin virallisen ystävyystyön alkua. (Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Saman matkan aikana 3.6.1989 vietettiin Kupanitsan kirkossa, sivuparvella jumalanpalvelus ja alakerran kunnostetussa pienessä huoneessa oli kahvitarjoilu. Jumalanpalveluksessa soivat saarijärveläisten tuomat sähköurut, joita säesti matkalla mukana ollut Veikko Heinäaho. Hänen muistelee tilannetta jännittävänä; virsistä ei ollut etukäteen tietoa eikä edes siitä, toimivatko urut, jos käytössä ei ole sopivaa verkkovirtaa. Arvo Survon toimittamassa jumalanpalveluksessa vietettiin myös kastejuhlaa, jossa Sylvi Luukka sai hoitaa kummin tehtävää. Jumalanpalveluksen riemullisuutta lisäsi se, että pitkän tauon jälkeen kirkossa soivat urut. Kirkkokahvipöytä oli runsas ja samaa vieraanvaraisuutta saarijärveläiset ovat saaneet nauttia aina Kupanitsassa vieraillessaan. Kun pitkään ystävyysseurakuntatyössä mukana olleet muistelivat mennyttä, yhtenä tärkeänä ystävyystyön tunnusmerkkinä nousi kupanitsalaisten vieraanvaraisuus ja ystävällisyys siellä vieraillevia suomalaisia kohtaan. (Veikko Heinäaho, Elvi Heinänen & Ensio Heinänen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Ystävyysseurakuntaa pyrittiin tukemaan monin tavoin. Tammikuussa 1990 Saarijärven kirkkoneuvoston kokouksessa päätettiin Kupanitsatyöryhmän perustamisesta. Työryh-

mään valittiin 5 seurakuntalaista ja puheenjohtajaksi kappalainen Esa Hakkarainen. Ryhmä kokoontui alkuun ahkerasti suunnitellen toimintaa, talkoo- ja seurakuntamatkoja, varojen keruuta Kupanitsan kirkon korjaamista varten ja seurakunnan ja seurakuntalaisten auttamiseksi. Samana vuonna Saarijärven seurakuntasihtööri Marjaleena Pihlainen oli käynnistämässä Kupanitsan kirkon henkilökortistoa ja oli myös mukana Skuoritsan seurakunnan hautausmaasuunnittelussa. (Saarijärven seurakunta 1990a.)

Kupanitsatyöryhmässä koettiin välillä myrskyisiä vaiheita, koska mielipiteet auttamistavoista ja aktiivisuudesta olivat erilaisia. Tärkeä rooli, joskaan se ei ollut helppo, oli ystävyysseurakuntatyöstä vastaavalla kappalaisella hänen ohjatussa ystävyysseurakuntatyötä kovan auttamishalun vallitessa ystävyystyössä mukana olevia ihmisiä. (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 12.9.2012.)

5.3.2 Kirkon kunnostus, talkoomatkat ja seurakunnan varustaminen

Inkerin kirkossa diakonina palvellut Eino Kurki toimitti alkuajan jumalanpalveluksia Kupanitsan kirkossa yhdessä Arvo Survon kanssa. 16.9.1988 Kupanitsan kirkossa vietetyn jumalanpalveluksen myötä aloitettiin talkootyöt kirkon kunnostamiseksi. Siitä lähtien myös jumalanpalveluksia toimitettiin säännöllisesti joka lauantai ja myös sunnuntaisin klo 13, vaikka kirkko oli raunioina toimittuaan sulkemisen jälkeen vankilana, sahalaitoksena, viljan lajittelulaitoksena ja vilja-aittana. Kirkon sisään rakennettiin pieni, 50 istumapaikkainen huone jumalanpalveluksen viettämiseen, mutta tilaan ahtautui usein 100 henkilöä. Ennen huoneen valmistumista, vuoden ajan Arvo Survon kanssa toimittamissaan jumalanpalveluksissa Eino Kurki käytti sormikkaita, joista hän oli leikannut saksilla pois etusormen päät, että hän voisi paremmin selata Raamatun ja käsikirjan sivuja. Sormikkaita oli pidettävä, koska kirkossa oli niin kylmä tuulen puhaltaessa lasittomista ikkunoista, osassa niistä ei ollut edes raameja ja lumen tuiskutessa talvella katon läpi sisään. Silti kirkkokansaa tuli pitkien matkojen takaa kuuntelemaan Jumalan sanaa. (Kurki 1989, 10–11.)

Saarijärven seurakunnasta organisoitiin monta talkoomatkaa Kupanitsaan. Talkoolaisia lähti eri puolelta Suomea, he ilmoittautuivat Sylvi Luukalle, joka järjesti kirkkoherranviraston kanssa viisumi- ym. käytännön asiat. Matkaan lähti monen alan ammattimiestä,

joiden työpanos kirkon kunnostuksessa oli tärkeä. Talkoisiin osallistui paljon puuhakkaita inkeriläisiä naisia. Talkoomatkoilla mukana olleet kertoivat ihmetelleensä, kuinka kunnostustöistä selvitään, kun paikalliset miehet puuttuvat lähes kokonaan. Eräs ahkerista inkeriläisistä naisista oli Amalia Pekkolainen, jonka kodissa, yksiossa, saattoi yöpyä 8-9 talkoolaista lattialla siskonpetillä nukkuen. Ystävällisyys ja vieraanvaraisuus ovat jääneet vahvasti talkoolaisten mieleen ja se oli myös yksi syy lähteä uudelleen auttamaan. (Elvi Heinänen, Ensio Heinänen, Pekka Kuosmanen & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Talkoo- ja seurakuntamatkoille otettiin mukaan myös elintarvikkeita, joista paikan päällä valmistettiin syötävää sekä keitettiin kahvia. 1980- ja 1990-luvun vaihteessa Kupanitsassa kauppojen hyllyt olivat melko tyhjiä ja kaupasta sai ruokaa vain ostoskupongeilla. Matkalla tarvittava ruoka tuotiin osittain mukana, jotta kupanitsalaisilla itsellään riittäisi syötävää. Joka kerta matkalaiset saivat kummastella sitä, mistä herkullista tarjoiltavaa riitti myös vieraille. (Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012; Saarijärven seurakunta 1990d.)

Yhdellä alkuajan talkoomatkalla oli mukana Aleksanteri Halttunen Ruotsista. Hän oli lukenut Kotimaa-lehdestä saarijärvisien ja kupanitsalaisten ystävyystyöstä. Halttusen isä evankeliumiyhdistyksen saarnaaja Samuli Halttunen vangittiin Kupanitsan kirkon alttarilla 1932 (Kuortti 1990, 59–62). Isä kuului maallikkona kirkon konsistoriin. Pappien toiminta oli estetty jo aiemmin ja seurakunnissa elettiin maallikkovoimin. Muu perhe häädettiin kodista ja heidän tiensä kulki Ruotsiin. Kun mahdollisuus avautui, Aleksanteri Halttunen halusi olla mukana auttamassa synnyinseutunsa väkeä yhdessä muiden Ruotsissa asuvien inkeriläisten kanssa. (Sylvi Luukka & Ilmari Mieskonen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Talkoolaiset näkivät konkreettisia työnsä tuloksia ja myös sen kiitollisuuden, joka kupanitsalaisista säteili heidän saadessaan apua. Ilmari Mieskonen muisteli näkymää, kun hänen ensimmäisellä talkoomatkallaan päästiin perille: ”Kirkon uusi peltikatto kiilteli ja päätornia oltiin muuraamassa. Kiipesin tietysti heti torniin katsomaan työtä, jossa paikallinen muurari muurasi kellotornia”. Talkoomatkoilla tehtiin monenlaista kunnostustyötä, lattiaremontti oli ollut yksi mieleenpainuvimmista ehkä siksi, että ”koolausta” tehdessä oli tapahtunut väärinkäsitys, minkä vuoksi työtä jouduttiin uusimaan. Remont-

tia häittäsi ja hidasti työkalujen ja materiaalinpuute. Paljon välineitä ja materiaalia tuotiin Suomesta. Myös läheistä hautausmaata kunnostettiin. Eräs talkoolaisista oli varustautunut moottorisahalla ja raivasi sillä pahoin umpeen kasvaneen hautausmaan. Suuret puut hän sai raivattua kiipeämällä puun latvaan ja sahasi latvasta alkaen pätkiä ja pudoteli niitä puun juurelle. (Ensio Heinänen, Pekka Kuosmanen & Ilmari Mieskonen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Kun kirkko oli ollut ensimmäisen talven käytössä, huomattiin sen kuluttavan paljon lämpöä. Syy löydettiin yläkerran ikkunoista. Ne olivat väärältä puolelta veistetty. Viimeinen talkoourakka oli näiden yläkerran ikkunoiden tiivistäminen. (Ensio Heinänen, Pekka Kuosmanen & Ilmari Mieskonen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.) Kunnostuksen myötä 800-paikkaiseksi muuttuneen Kupanitsan kirkon virallisesta korjaussuunnitelmasta vastasi Kirkon Ulkomaanapu. KUA:n palkkaamana rakennustöitä hoiti suomalainen rakennusfirma Intermaterial LTD OY johtajana Ville Hänninen. Rakennustyön urakoitsijana oli virolainen yritys. (Soittu 1991.) Ilman suomalaisten vapaaehtoisten työtä ja seurakuntien tukea kirkkoa ei olisi korjattu niin nopeasti. Kirkon ulkomaanavun projektisihteerin Kosti Lahtisen arvion mukaan kirkon kunnostus maksoi noin 4 miljoonaa markkaa ja tämä raha tuli pääasiassa suomalaisilta vapaaehtoisilta ja seurakunnilta. (Inkerin ihme VHS 1991.)

Myös Jämsä ja Mänttä ovat Kupanitsan ystävyysseurakuntia ja sieltä lähti talkoomatkoille väkeä. Sen lisäksi, että kirkkoa kunnostettiin, sitä ja seurakuntaa myös varustettiin tarvittavilla välineillä, koska ajan saatossa kaikki irtain oli viety kirkosta. Aleksanteri Halttunen oli Ruotsissa asuvien inkeriläisten yhdyshenkilö ja hänen välityksellään Ruotsista saatiin lahjoituksena yksi iso ja neljä pientä ristiä Kupanitsan kirkon katolle. (Sylvi Luukka & Ilmari Mieskonen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Kirkon ovien alettua Kupanitsassa ei ollut Raamattuja eikä muuta hengellistä kirjallisuutta saatavilla, joten ihmiset kirjoittivat Raamatun lauseita toisiltaan. Hengellinen varustamisen tarve ja tavoite tunnistettiin ja siihen vastattiin toimittamalla runsaasti hengellistä kirjallisuutta niin Kupanitsan työntekijöille kuin seurakuntalaisille. Vierailujen yhteydessä vietettiin yhteisiä jumalanpalveluksia ja seuroja. (Esa Hakkarainen & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Saarijärveltä vietiin alkuvaiheessa paljon ystävyysseurakunnassa tarvittavaa välineistöä. Ystävyysseurakunnan kirkkoa ja seurakunnan hengellistä elämää varustettiin viemällä sähköurut, Siionin kanteleita, Hengellisiä laulukirjoja, virsikirjoja Kupanitsan kirkon kuvalla, koraalikirjat, kastemalja, kastepukuja ja -kynttilöitä, alttarikynttilänjalat taotusta raudasta ja isoja kynttilöitä, ehtoollisvälineet sisältäen kalkkilautasen ja leipärasian, kalkkiliinan, kaksi stola, rippikoulualboja, musta papin viitta, papin alba, krusifiksi+laatta, alttaripöydän verhous, Raamattuja, Uusia Testamentteja, lasten kuvaraamattuja ja virsitaulun numerot. Kaikesta käyttötavarastakin oli puutetta ja seurakuntamatkoilla vietiin mm. moottorisaha, kattiloita, kahvipannuja, lautasia, keittolevyt ym. (Saarijärven seurakunta 1989a, 1989b, 1989c.)

Kupanitsan seurakunta tuki vanhan sairaalan remontoimista vanhainkodiksi. Vanhainkodin tiloihin lahjoitettiin Saarijärven seurakunnasta käytöstä poistettuja hyväkuntoisia kalusteita sekä Kinkomaan sairaalasta 60 sairaalasänkyä. Vanhainkotiin ja Kupanitsan kirkon yhteyteen rakennetun seurakuntasalin kalustamiseen lahjoitettiin Saarijärven seurakunnasta mm. 45 vaneri-istuimista, metallijalkaista tuolia, 20 puista tuolia, 25 kei-nonahkaista penkkiä ja pöytiä. (Saarijärven seurakunta 1992a.)

Lahjoituksia vietiin muistakin seurakunnista mm. Uuraisilta virsitaulu ja lehtereiden kaidepuut, Mäntästä kolehtihaavit ja saarnatuoli. Yksityiset ihmiset ja liikkeet lahjoittivat tavaraa talkoo- tai seurakuntamatkojen yhteydessä vietäväksi. Kirkon vihkimisjuhlaan vietiin Saarijärveltä lahjaksi ehtoollisviinin kaatokannu, 200 Lasten kuvaraamattua ja 50 suomenkielistä aapiskirjaa. Myöhemmin Saarijärveltä on viety mm. kirkon käytävämatto, taottu lähetyskynttelikkö ja kolme kastepukua, ehtoollisviinikannu ja 30 ehtoollispikaria. Nykyiset Kupanitsan kirkon urut on saatu lahjoituksena Englannista. (Saarijärven seurakunta 1991c; Arvo Soittu, henkilökohtainen tiedonanto 21.8.2012.)

Suomen kirkon herätysliikkeet, evankeliset, heränneet ja lestadiolaiset järjestivät keräyksen kirkonkellojen saamiseksi Kupanitsan kirkkoon. Kupanitsan kirkonkellojen ku-mahtelussa oli ollut 70 vuoden tauko. Kellojen ääni kertoi, että nyt pimeä kausi oli val-kenemassa uudeksi aluksi. Kellot valoi ja asetti paikoilleen lapualainen Jussi Somppi 3.12.1989, 1. adventtisunnuntaina. (Kuortti 1990, 140–142.)

Kirkon Ulkomaanavun toiveena oli, että kirkon rakentamisessa ja kunnostamisessa edettäisiin sen laatimien suunnitelmien mukaan. Kirkon kunnostus oli tarkoitus saada valmiiksi helluntaiksi 19.5.1991. Elokuussa 1990 kokoontuneessa Kupanitsa-työryhmässä pohdittiin, kuinka avustetaan Kupanitsan kirkon penkkien hankkimista. Se oli KUA mukaan nyt seuraava työ. Vapaaehtoiset keräsivät erilaisin tempauksin rahaa penkkirahastoon. Vuoden 1990 talousarviomääräraha 3000 markkaa oli jo käytetty muuhun tarkoitukseen. Saarijärven kirkkoneuvosto päätti esittää herätysliikkeille keräyksen järjestämistä penkkien saamiseksi Kupanitsan kirkkoon. Herätysliikkeillä oli tähän valmiudet, koska olivat jo aiemmin hoitaneet yhteistyössä kirkon kellojen hankinnan. Kupanitsa työryhmä ei päättänyt itsenäisesti budjettimäärärahoista eikä keräämistään varoista, vaan ystävyysseurakuntatilit olivat palvelutyön johtokunnan alaisuudessa. Kupanitsa työryhmä katsoi, että heidän olisi ollut helpompi toimia, jos heillä olisi ollut päätösvalta tileistä. (Saarijärven seurakunta 1990c, 1990b.)

Talkooporukka lähti Suomesta etukäteen valmistelemaan helluntaina vietettävää juhlaa. Kirkon pihamaata siivottiin rakennusjätteestä ja roskasta, kirkon rappausta vielä viimeisteltiin. Mukana talkooporukassa oli saarijärvisiä. Heikki Töysä kertoo lähteneensä mukaan alun perin uteliaisuudesta ja sitten kupanitsalaisten ystävällisyys sai lähtemään uudelleen. Pekka Kuosmanen halusi olla mukana vapaaehtoisena, koska paikalliset ihmiset arvostivat talkoolaisten työtä ja olivat iloisia saamastaan avusta. Keijo Rutasen sai liikkeelle kristillinen usko ja porukassa tekeminen. Pihan siivoustalkoissa oli mukana paljon kupanitsalaisia naisia. Kupanitsalaisten talkootoiminnan johtaja Bertta Rehokainen kertoi rakennusvaiheen olleen työntäyteistä ja toivoi, että tämän jälkeen helpottaa. Ennen juhlaa Suomesta tullut talkooporukka rakensi kirkon pihamaalle juhlavieraille ruokapöydät. Armeijalta lainattiin kenttäreittiä, jossa keitto valmistui vapaaehtoisvoimin. (Inkerin ihme VHS 1991.)

Helluntaina 1991 Kupanitsan kirkko siunattiin ja vihittiin uudelleen käyttöön. Alkupuheenvuoron käytti emerituspiispa Jukka Malmivaara, vihkimisen toimitti Viron evankelis-luterilaisen kirkon arkkipiispa Kuno Pajula, piispa Malmivaaran ja Suomen arkkipiispan sihteerin Risto Cantellin avustamana. Samalla Pajula vihki neljä Suomessa koulutettua pappia. Papeista Arvo Soittu työskenteli Kupanitsan seurakunnassa vihkimisen jälkeen vuoteen 1992. Juhlassa saarnasi Leino Hassinen. Juhlaan saapui noin 3000 vie-

rasta. Suuri osa heistä joutui jäämään kirkon ulkopuolelle kuuntelemaan jumalanpalvelusta kaiuttimista. (Huurto1991, 8–10.)

Juhlavieraita oli niin Inkerinmaalta, Suomesta, Ruotsista kuin Virosta. Juhlan ruoka- ja kahvitarjoilun järjestivät Suomesta tulleet vapaaehtoiset. Pirkko Huurto kertoo Inkeriläisten viesti lehdessä näin: ”Saman pöydän takana kahvia tarjoili nuori mies Saarijärveltä ja ystävällinen rouva Eurajoelta.” (Huurto1991,8–10.) Elli Ojala kirjoittaa samassa lehdessä.

Tuskin koskaan on herkemmin ja mahtavammin kaikunut vanha tuttu virsi: ”On riemu kun saan tulla Sun Herra temppeliis. Porteistasi käydä sisälle pyhyiksi...” Ihmiset olivat pakahtua ilosta ja riemusta. Liikutusten kyyneleet valuivat vuolaina poskipäitä pitkin. Tuntemattomat ihmiset ottivat toisiaan kädestä kiinni ja puristivat lujaa. Sydän oli täynnä kiitollisuutta Suomi-äidille – sen pojille ja tyttärille – Suomen suomalaisille, jotka olivat jälleen näyttäneet ymmärryksensä. Ahkeruutensa. Yhteistyövoimansa. Ja rakkautensa tytär Inkeriä kohtaan. He olivat koonneet Suomessa lukemattomat kolehdit Inkerin kirkon jälleen rakentamisen hyväksi. (Ojala 1991, 6-7.)

Paikanpäällä olleet neuvostoliittolaiset toimittajat ihmettelivät sitä, että suomalaiset rakensivat kirkon uudelleen ja nyt ruokkivat vielä koko kirkkokansan. Juhlatunnelma ja kiitollisuus olivat aidosti läsnä, tätä hetkeä oli niin moni odottanut ja nyt Kupanitsan kirkko oli valmis ja siellä saatiin julistaa evankeliumia. (Ojala 1991, 6-7; Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 23.8.2012.)

Kirkon vihkimisjuhlaan tehtiin Saarijärveltä seurakuntamatka, jossa oli mukana myös Saarijärven kaupungin edustajia mm. kaupunginjohtaja Markku Nurmisto. Vihkijäisjuhlassa Saarijärven seurakunnan edustajina olivat diakonissa Sylvi Luukka, seurakuntasihtööri Marja-Leena Pihlainen, joka luki myös kirkkoherra Paavo O. Räsäsen tervehdyksen ja Ilmari Mieskonen. Mukana oli myös opettaja Veikko Heinäaho, joka luovutti yhdessä oppilaansa kanssa 200 venäjänkielistä lasten kuvaraamattua ja 50 suomenkielistä aapista. Kirjat oli hankittu Heinäahon organisoiman Tarvaalan koululaisten ystävänpäiväkonsertin tuloilla. (Saarijärven seurakunta 1991a, 1991d.)

Juhlaan osallistunut Kirkon Ulkomaanavun projektisihtööri Kosti Lahtinen kertoi, että nykyinen inkeriläispolvi on venäläistynyt. Ei voi ajatella, että luterilainen kirkko olisi

vain suomalainen, sitä ei voi rajoittaa kansallisuuteen, vaan luterilaisuudella kansallisuudesta riippumatta on tulevaisuus Neuvostoliitossa. (Inkerin ihme VHS 1991.) Leino Hassinen (1997, 192–194) työskenteli kuuden vuoden ajan Neuvostoliitossa/Venäjällä kouluttajana, lääninrovastina ja piispana. Hänen kirjastaan Idän uusi aamu nousee selvänä ajatus, että Venäjällä tarvitaan vain yksi luterilainen kirkko ”made in Russia”, kirkko, jonka Venäjän slaavit ja muut kansat voisivat tuntea omakseen.

Monelle Suomeen muuttaneelle inkeriläiselle oli tärkeää nähdä kirkon uudelleen nousu. Sylvi Luukan isä, Juhana Luukka, joka oli kastettu, käynyt rippikoulun ja vihitty Kupanitsan kirkossa, ei voinut pidätellä kyyneleitään matkalla kirkon uudelleen vihkimisjuhlaan. Kirkko, joka oli tuhottu, oli kunnostettu ja ovet olivat avoinna tulla ja mennä. Monelle iäkkäälle Kupanitsassa asuvalle inkerinsuomalaiselle kirkon jälleennousu oli tärkeä asia, mutta silloin heiltä kysyttäessä, mitä nuoren polven pitäisi tehdä, he vastasivat, että nuorten tulisi muuttaa Suomeen. Tähän oli mahdollisuus, kun presidentti Mauno Koivisto antoi inkeriläisille paluumuutto-oikeuden 1990. (Inkerin ihme VHS 1991.) Aikoinaan Inkeriin jääneet tai sinne palanneet olivat eläneet niin kovia aikoja, että he halusivat nuorensa muuttavan Suomeen paremman elämän toivossa. Taustalla oli ehkä pelko, ettei yhteiskunnallisen tilanteen muutos ole pysyvä. Toisaalta Viktor Vorontsov (henkilökohtainen tiedonanto 6.6.2012) kertoo, että suomalaisten tuki ja ystävyystoiminta vaikutti nuoremman väen keskuudessa innostavasti suomen kielen ja kulttuurin opiskeluun. Monet venäjänkielistyneet halusivat oppia suomen kieltä.

5.3.3 Varainkeruu, budjetti-, ruoka- ja vaateavustukset

Varainkeruu aloitettiin ystävyystoiminnan syntymisen myötä. Vuoden 1989 vuosikertomus kertoo asiasta näin:

Tammikuussa avattiin tilit Saarijärven säästö- ja osuuspankeissa nimellä Saarijärven seurakunta/ Kupanitsan seurakunta. Saaduilla varoilla on voitu auttaa Kupanitsan seurakuntaa alkuun pääsemisessä ja rauniokirkon uudelleen rakennus- ja korjaustöissä. Varojen hankkimiseksi järjestettiin erilaisia tempauksia, lisäksi saatiin yksityishenkilöiden, järjestöjen, liikelaitosten, työseurojen ja vanhusten kerhojen lahjoituksia. (Saarijärven seurakunta 1989d.)

Erilaisilla tempauksilla tarkoitettiin mm. konsertti-, kahvi- ja kirkkotilaisuuksia sekä arpajaisia. Näihin lauseisiin tiivistyy ajatus siitä, miksi seurakunnassa tehdään ystävyysseurakuntatyötä. Ystävyystyö on varojen hankkimista, jotta nuori seurakunta pääsisi jaloilleen ja saisi kirkon kunnostetuksi.

Moni vapaaehtoinen on käyttänyt omaa aikaansa, taitojansa ja voimiansa Kupanitsan ystävyystyön hyväksi. Nyt eläkkeellä oleva opettaja Veikko Heinäaho on vuosien kuluessa ollut järjestämässä erilaisin kokoonpanoin yhdessä toisten vapaaehtoisten kanssa musiikki-iltoja, konsertteja ja tilaisuuksia keräten varoja ystävyystyön hyväksi erityisesti lapsi- ja pyhäkoulutyölle. Yhteistyöhön liittyy paljon hyviä muistoja ja onnistumisen kokemuksia, mutta varoja keränneiden mielessä on myös ollut kysymys, meneekö tuotto aina sinne, mihin se on tarkoitettu. Alkuaikoina oli yleistä, että raha annettiin saksassa käteen. Nykyään Inkerin kirkko kieltää tämän ja kaikki avustukset menevät Inkerin kirkon keskushallinnon kautta. (Esa Hakkarainen, Veikko Heinäaho, Pekka Kuosmanen, Sylvi Luukka & Aino Rautiainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Vuoden 1991 vuosikertomus antaa hyvän kuvan siitä monipuolisesta työstä, mitä ystävyysseurakunnan tukemiseksi vuoden aikana tehtiin. Alkuvuodesta oli vaatekeräys. Ystävänpäivä konsertti tuotti 6 735 markkaa ja varoilla hankittiin 200 venäjänkielistä lasten kuvaraamattua ja 50 aapiskukkoa. Opettaja Veikko Heinäaho oli luovuttamassa näitä kirjoja helluntaina Kupanitsassa. Tällä matkalla kerättiin kolehti Kupanitsan kirkon penkkirahastoon. Kesäkuussa oli Siionin kanteleen lauluilta Sylvi Luukan mökillä, jossa kerätty kahviraha meni samoin penkkirahastoon. Syyskuussa vieraili Kupanitsan kvartetti Saarijärvellä esiintyen jumalanpalveluksessa ja SLEY:n elojuhlissa Tarvaalan pappilassa. Marraskuussa tehtiin retki Helsinkiin draamailtaan ”Inkerin kansan kohtalot”, matkalla kerätty kolehti 720 markkaa käytettiin aamutossuihin Kupanitsan seurakunnan vanhuksille. Adventtimatkalla seurakuntamme vei seuraavan kesän lähetysjuhille kutsut 45 hengelle. Joulukuussa piirakanpaistotalkoot tuottivat 1 020 markkaa ja myyjäiset 600 markkaa Kupanitsan työlle. Vuoden vaihteessa järjestettiin arpajaiset seuraavan kesän lähetysjuhille tulevien kupanitsalaisten matkakulujen kattamiseksi. Arpoja myytiin 2 000 5 markan kappalehintaan. (Saarijärven seurakunta 1991d.)

Useat ystävyystyössä mukana olevat vapaaehtoiset ovat kokeneet tärkeänä ja antoisana vierailut Kupanitsassa, tutustumisen siellä asuviin ja heidän kulttuuriinsa sekä ystävyys-

suhteet, jotka syntyvät näistä kohtaamisista. Mutta aina työ ystävyysseurakunnan hyväksi ei vaadi lähtöä paikanpäälle. Moni saarijärvinen on antanut oman panoksensa työhön käymättä Kupanitsassa. Aino Rautiainen, joka on lähes alusta asti toiminut ystävyystyössä, ei ole käynyt koskaan ystävyysseurakunnassa. Hän on ollut ahkerasti mukana vaate- ja ruokakeräyksissä sekä Ystävyysseurakuntailtojen kahvituksen järjestelyssä. Vuonna 1992 aloitettiin ystävyysseurakuntatyönillat (Saarijärven seurakunta 1992b), joihin kokoonnutaan edelleen. Illoissa keskustellaan ystävyystyöhön liittyvistä asioista, kahvitellaan ja vietetään arpajaisia työn hyväksi. (Esa Hakkarainen & Aino Rautiainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Ystävyystyön alettua todettiin Kupanitsan kaupoissa olevan huutava pula elintarvikkeista. Ruokaa ei ollut paljon ja kupanitsalaiset saivat ostaa sitä kupongeilla. Kirkon Ulkomaanapu (1990) opasti talkoomatkalaisia, että matkoille tulisi ottaa mukaan ainakin kahvia, sokeria, voita ja kahvikermaa/maitoa. Jauhoista, hiutaleista, riiseistä, makaroneista yms. kuivaruuasta oli KUA:n mukaan pulaa. Moni saarijärveläinen halusi omalta osaltaan helpottaa ystävyysseurakuntalaisten elämää ja sen vuoksi ennen matkoja kerättiin ruokaa vietäväksi. Elintarvikekeräyksiä Kupanitsaan järjestettiin saarijärveläisissä liikkeissä. Ensimmäinen liikkeissä järjestettävä elintarvikekeräys oli ”Apua Inkeriin ruokakeräys” tammikuussa 1991. (Saarijärven seurakunta 1991b.)

Kupanitsan ruokatarviketilanne oli huono edelleen vuoden 1992 alussa. Tiedotusvälineissä annettiin todellisuutta parempi kuva elintarvikkeiden saatavuudesta. Ystävyysseurakunnasta kerrottiin ruokaa olevan varastossa vain muutamaksi viikoksi. Vaikein tilanne oli lapsiperheillä, vanhuksilla ja yksinhuoltajilla. Heidän varansa ei riittänyt ruoan ostoon ja sitä oli vähän myytävänä. Kupanitsa työryhmä päätti järjestää helmikuussa ruokatavarakeräyksen. Erityisesti kerättiin viljaa, säilykkeitä, jauhoja, ryynejä, näkkileipää ja kaikenlaista hyvin säilyvää ruokaa. Saarijärven myllyiltä myös tiedusteltiin jauhaisivatko he talkoilla keräykseen lahjoitettua viljaa. Paikanpäällä ruoan jakelusta huolehtivat seurakuntien diakonit, jolloin väärinkäytöksiltä vältyttäisiin ja apu menisi eniten tarvitseville. (Saarijärven seurakunta 1992a.)

Marraskuussa Sylvi Luukka vieraili Kupanitsassa kartoittaen ensisijaisia avustustarpeita ja hänen mukaansa ruoka-, vaate- ja lääkeapua tarvittiin kipeästi. Avustamisen mahdol-

listamiseksi päätettiin järjestää arpajaiset. Arvan hinta oli 5 markkaa ja arpoja myytiin 2000 kappaletta kahden kuukauden aikana. (Saarijärven seurakunta 1992b.)

Ruokakeräyksistä ilmoitettiin etukäteen paikallislehdessä. Ilmoituksesta ilmeni, että tietynä päivänä voi lahjoittaa säilyviä elintarvikkeita kuten jauhoja, makaroneja, säilykkeitä, sokeria ja kahvia ilmoitetuissa liikkeissä. Kaupassa on kärry, mihin voi jättää lahjoittamansa elintarvikkeet. Vapaaehtoiset päivystävät kärryjen luona vastaanottamassa tavaraa, kiittämässä lahjoittajia ja myös tarvittaessa kertomassa lahjoitusten eteenpäin viemisestä. Moni on ilahtunut tästä mahdollisuudesta antaa apua tarvitseville, mutta on myös niitä, jotka kokevat, että ensisijassa tulisi auttaa omassa maassa asuvia. Suurimmaksi osaksi elintarvikekeräykset ovat olleet ennen matkoja ja ruoat on toimitettu perille matkan yhteydessä. Ruokakeräyksiä on ollut myös ennen ystävyysseurakuntalaisten vierailua täällä ja he ovat vieneet lahjoitukset itse perille. (Veikko Heinäaho, Ensio Heinänen, Sylvi Luukka, Ilmari Mieskonen & Aino Rautiainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Saarijärven seurakunnan vuosikertomuksista löytyy ensikerran merkintä vaatekeräyksestä vuodelta 1991. Tammi- helmikuussa ollut vaatekeräys tuotti 3000 kg tavaraa. (Saarijärven seurakunta 1991d). Vaatekeräykset herättivät keskustelua ja jakoivat mielipiteitä koko historiansa ajan. Kupanitsan kirkon yhteydessä toimi kirpputori. Saarijärveltä lahjoitetut vaatteet joko jaettiin tarvitseville tai myytiin kirpputorilla ja tulot menivät kirkon kustannuksiin ja seurakunnan toimintaan. Kupanitsan seurakunnan talous sai alkuvuosina tarvittavaa vahvistusta kirpputoritoiminnasta, vaikka toisaalta toimintaa myös kritisoi. Katsottiin, että kirkon tehtävä on hengellinen ja sanan eteenpäin vieminen eikä liika keskittyminen kirpputori toimintaan. Toisaalta ymmärrettiin sen taloudellinen merkitys vasta elpyvälle seurakunnalle. (Esa Hakkarainen, Tyyne Hiekkavirta & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Jo vuonna 1992 Arvo Survo sanoi ”Inkerin kirkot eivät pian enää näy vaatepinojen takaa”. Aarre Kuukaupin mukaan tavara-apua tarvittiin Inkerin kirkossa, mutta kirkon johto ei pysty seuraamaan tavarantoimitusta ja eteenpäin jakelua tyydyttävällä tavalla. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 1992.) Vaatteet eivät aina päätyneet diakoniatyön puolella sinne, missä niitä tarvittiin kipeimmin. Toisaalta kaikilla seurakunnilla Inkerissä ei ole ystävyysseurakuntia ja näin vain osa hyötyy tavara-avusta ja tämä aihe-

uttaa epätasa-arvoa. Vuonna 2000 seurakuntamme kappalaisen kysellessä Arvo Survolta (henkilökohtainen tiedonanto 25.5.2000) vaatekeräyksen tarpeellisuudesta. Survo vastaa, että vaateavustusta tarvitaan edelleen.

Inkerin kirkkoon ja seurakuntiin tulvi 1990-luvun alussa humanitaarista apua hallitsemattomasti ja sitä myös käytettiin joissakin seurakunnissa väärin. Inkerin kirkko ei pystynyt alkuvaiheessa hyödyntämään tarjottua apua, sillä ei ollut vielä valmiuksia suunnattoman avustusmäärän vastaanottamiseen. Joissakin seurakunnissa tavarasta tuli valankäytön väline. Kirkon uudelleen noustessa kaikki tapahtui niin nopeasti, että inkeriläisillä itselläänkään ei ollut tarkkaa käsitystä, mitä heidän pitäisi tehdä ja mihin pyytää apua. Koulutustyön kautta Inkerin kirkossa vähitellen muodostui kristillisen diakonian mallia. Kun apu on suunnitelmallista, organisoitua sekä valvottua ja avun eteenpäin jakamisesta huolehtivat diakonisen työnäyn omaavat koulutetut henkilöt, väärinkäytöksiltä vältytään. (Pihkala & Kivioja 1998, 116–121.)

Saarijärveläiset lahjoittivat paljon vaate ym. tavaraa. Käytännössä suuri osa tästä tavarasta myytiin Kupanitsan seurakunnan kirpputorilla seurakunnan toiminnan tukemiseksi. Osa saarijärvisistä halusi antaa avustuksensa suoraan jollekin henkilölle tai ryhmälle. Epäselvyyksien välttämiseksi päätettiin, että lahjoittaja voi niin halutessaan kohdentaa avustuksensa merkitsemällä avustuspakettiin toivomuksen jakotavasta tai vastaanottajan nimen. (Saarijärven seurakunta 1992b.) Osa lahjoittajista koki, että tavara ei mennyt sinne, minne olivat toivoneet ja se myös vaikutti haluun lahjoittaa tavaraa uudelleen (Kaija-Leena Kaunonen, henkilökohtainen tiedonanto 20.9.2012).

Saarijärven seurakunnan tiloissa, seurakuntatalon alakerran varastossa säilytettiin vaate-tavaraa samoin kuin Tarvaalan pappilan varastossa. Vaatetavaraa vietiin seurakuntamatkojen yhteydessä Kupanitsaan, mutta myös kupanitsalaiset hakivat vaatteita seurakunnan omalla bussilla. Haku ei ollut säännöllistä ja se aiheutti varastojen täyttymisen, mikä taas aiheutti ongelmia keräykselle ja vaatteiden säilyttämiselle. Työstä vastaava kappalainen yritti sähköpostein ja puhelinsoiton saada selvyyttä vaatteiden hakemisesta. Usein kupanitsalaisten suunnitelmat muuttuivat ja vaatetavara seisoi pitkiä aikoja varastossa. (Esa Hakkarainen & Tyyne Hiekkavirta, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Tavaroiden vienti hidastui ja vaikeutui, kun Venäjälle vietävä tavaramäärä rajoitettiin 50 kiloon hengeltä 2000 luvun alussa. Vuonna 2001 seurakunta teki päätöksen, ettei ota enää vaatetavaralahjoituksia vastaan, vaan tavarat ohjataan Kierrätyskeskukseen, jossa ne lajitellaan ja ohjataan oikeisiin kohteisiin. (Saarijärven seurakunta 2001c, 2002b.) Vuonna 2003 seurakunnan vaatevarasto lakkautettiin (Saarijärven seurakunta 2003). Jatkossa matkojen yhteydessä jokainen lähtijä sai halutessaan ottaa mukaan viemisiä; ruokatarvikkeita ja vaatetavaraa omiin laukkuihin pakattuna 50 kg: n edestä. Kirpputori toiminta oli vielä tässä vaiheessa Kupanitsan seurakunnalle tärkeä tulonlähde, mutta tavarankuljetus Saarijärveltä väheni käytännön ongelmien ja esteiden vuoksi. (Esa Hakkarainen & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

5.3.4 Vierailut

Tärkeä osa ystävyystyötä ovat Kupanitsan matkoilla tehdyt vierailut laitoksiin kuten vanhainkoteihin, palvelutaloihin, lastenkoteihin ja kehitysvammalaitoksiin (Esa Hakkarainen & Tyyne Hiekkavirta, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012). Ystävyystyössä järjestettiin myös erityisesti laitoksiin kohdistettuja keräyksiä, kuten vuonna 1993 Kupanitsan seurakunnan vanhainkodille ja Volossovan kehitysvammaisten lastenkodille. Lastenkodissa asui 10–16 -vuotiaita lapsia ja heille valmistettiin henkilökohtaiset paketit, joissa oli vaatteita, piirustustarvikkeita, makeisia, hedelmiä, pyyheliina ja kirjanen ”Jeesus lasten ystävä”. (Saarijärven seurakunta 1993.)

Vuonna 1998 järjestettiin keräys Torossovan lastenkodin hyväksi. Lastenkotiin kerättiin erityisesti urheilu- ja harrastusvälineitä, pelejä, vuode- ja liinavaatteita, hygieniatarvikkeita, kirjoitus- ja piirustusvälineitä. Idea Torossovan lastenkodin keräykselle syntyi samana vuonna kesäkuussa Ystävyysseurakuntaan tehdyn matkan aikana. Matkalla vierailtiin tässä Kupanitsan seurakunnan tukemassa lastenkodissa, jossa oli puutetta lähes kaikesta. Tutustumiskäynnillä syntyi halu tukea lastenkodissa asuvia lapsia ja nuoria. Keräyksen tuottamat tarvikkeet toimitti perille Kupanitsasta vierailulla ollut 20 hengen nuorten ryhmä. (Saarijärven seurakunta 1998b, 1998c.) Tämän jälkeen ystävyysseurakuntamatkoilla vierailtiin usein Torossovan lastenkodissa ja muissakin lastenkodeissa. Kaarina Ylösen (2005, 27) tutkimuksen mukaan seurakuntamatkoilla oli yleisesti juuri tällainen käytännön merkitys. Kun matkalaiset tutustuivat ystävyysseurakunnan ihmisiin ja olo-

suhteisiin, he myös alkoivat toimia käytännössä ystävyysseurakunnan hyväksi vapaaehtoisina toimijoina ja taloudellisina tukijoina.

Kupanitsan seurakunta tekee yhteistyötä Kikkerin palvelukeskuksen kanssa. Kikkerin palvelutalo on ollut ystävyysseurakuntatyön matkojen vakiokohde. Kupanitsassa käydessä siellä on vierailtu, pidetty seuroja, ruokailtu ja kohdattu inkeriläisiä vanhuksia. (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Seurakuntavierailut ovat olleet tärkeä osa ystävyystoimintaa. Alkuvuosina seurakuntamatkoja tehtiin vähintään kaksi vuodessa. Toinen matkoista oli usein joulukuussa, jolloin vietiin joulumuistamisia mm. vanhuksille ja lastenkoteihin. Tämän lisäksi olivat talkoomatkat. Vuonna 2000 ei tehty lainkaan seurakuntamatkaa. Tämän jälkeen tehtiin 1-2 matkaa vuodessa ja viime aikoina on tehty matka noin joka toinen vuosi. Matkoilla on tutustuttu muihinkin lähellä oleviin Inkerin kirkon seurakuntiin. Matkoilla yövytään kodeissa, kirkon lehterillä, Kelton koulutuskeskuksessa (nykyään Teologinen instituutti). Alkuaikoina yövyttiin myös Pietarissa hotellimajoituksessa. Vierailujen aikana saarijärviset saivat kokea vieraanvaraisuutta ja ystävällisyyttä. Vierailujen yhteydessä vietettiin yhteistä jumalanpalvelusta, seuroja, hartaushetkiä lasten- ja vanhainkodeissa. Hengellinen ulottuvuus on ollut vahvasti läsnä ystävyystyön matkoilla. Yöpymällä seurakunnan tiloissa tuetaan Inkerin kirkkoa. Viimeisin matka on tehty vuonna 2011. (Esa Hakkarainen, Tyyne Hiekkavirta & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012; Saarijärven seurakunta 2000, 2001c, 2002b, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011.)

Ystävyysseurakunnasta tehdään myös vierailuja Saarijärven seurakuntaan. Alkuvuosina vierailtiin useammin. Ystävyysseurakunnalla oli oma bussi, jolla he toteuttivat vierailuja. Käydessään Saarijärvellä kupanitsalaiset yöpyivät joko kodeissa tai leirikeskus Mellikassa. 1992 Saarijärvellä järjestetyille Suomen Lähetysseuran lähetysjuhlille osallistui 49 henkilöä ystävyysseurakunnasta ja he majoittuivat viikon ajan kodeissa. Kupanitsalaisia nuoria vieraili leirikeskus Mellikassa mm. vuosina 1998 ja 2001. Ystävyysseurakunnan kirkkoherrana vuosina 2000–2005 toimineen Viktor Vorontshovin aikana yhteydenpito oli tiivistä ja vierailuja tehtiin useammin. Viime aikoina vierailut Kupanitsasta ovat vähentyneet. Yksi vaikuttava tekijä on kielimuuri; suomenkielisiä ei enää juuri ole Kupanitsan alueella ja myös työntekijät ovat venäjänkielisiä. Toinen vaikuttava

asia on lasten ja nuorten vähentyminen Kupanitsassa. Nuoret muuttavat opiskelun ja töiden perässä kaupunkeihin. Väestön ja seurakunnan ikärakenne on vanhusvoittainen. (Saarijärven seurakunta 1992d, 1998a, 2000, 2001c, 2002b, 2003, 2004, 2005b; Esa Hakkarainen & Tyyne Hiekkavirta, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

5.3.5 Taloudellinen avustaminen

Taloudellinen avustaminen on ollut tärkeä osa ystävyysseurakunnan tukemista alusta asti. Alkuvaiheessa kerättiin huomattavia avustussummia erilaisin konsertein, kolehdein ja arpajaisin. Kupanitsatyöryhmällä ei ollut päätösvaltaa vapaaehtoistoimin kerättyjen varojen käytöstä, vaan siitä vastasi palvelutyönjohtokunta, joka usein teki päätöksen työryhmän esityksen mukaisesti. Vapaaehtoisvoimin kerättyjä varoja käytettiin pääasiassa kirkon kunnostukseen ja varustamiseen eli kirkkoon hankittiin tarvittavia välineitä sekä lapsi-, nuoriso-, vanhus- ja vammaistyöhön Kupanitsassa ja yllättäviin menoihin kuten kirkon lämmityskattilan uusimiseen tai seurakunnan omistaman bussin korjauskuluihin. (Saarijärven seurakunta 1990c; 2001b.)

Budjettimääräraha 3000 mk kului usein käytännön kuluihin kuten työntekijöiden seurakuntamatka- ja päiväraha maksuihin sekä kupanitsalaisten vastavierailuihin. 2000-luvulla talousarvion avustuspäärahasta maksukäytäntö on vakiintunut niin, että se maksetaan kahdessa erässä Inkerin kirkon Lappeenrannan tilille. Määräraha käytetään määritellysti esim. maaliskuussa 2007 avustuspäärahasta maksettiin 50 % eli 600€pyhäkoulutyöhön ja 50% eli 600€ kirkon lämmitykseen. (Saarijärven seurakunta 2001b, 2002a, 2002b, 2007).

Välillä keräyksiin ja avustuksiin osallistuneet pohtivat avustusten perille menoja. Tämä pyrittiin takaamaan niin, että tarvittavaa välineistöä hankittiin valmiiksi ja toimitettiin Kupanitsaan usein seurakuntamatkojen yhteydessä tai Kupanitsassa työntekijät toimittivat avustukset perille. Alkuvuosina rahasummia annettiin käteisenä kuittausta vastaan. Esimerkkinä 1.12.1999 allekirjoitetun lahjakirjan mukaan Saarijärven seurakunta lahjoittaa 2000 markkaa käytettäväksi lapsi-, nuoriso- ja diakoniatyöhön (Saarijärven seurakunta 1999). 11.5.2001 kirjatun tositteen mukaan Saarijärven seurakunta lahjoittaa Kupanitsan seurakunnalle 1000 markkaa seurakuntatyön tukemiseen, erityisesti lapsi- ja

nuorisotyöhön, vastaanottajana Kupanitsan kirkkoherra (Saarijärven seurakunta 2001a). Vuodesta 2007 asti kaikki taloudellinen tuki on mennyt Inkerin kirkon Lappeenrannan tilin kautta. Joulumuistamiset ovat viime vuosina menneet Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen kautta. (Esa Hakkarainen & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Ystävyysseurakuntatyön vuosiin on sisältynyt myös haasteita. Kupanitsasta on pyydetty useamman kerran erilaisiin yllätyksellisiin menoihin avustuksia. Pyyntöihin on pyritty vastaamaan, mutta aina se ei ole ollut helppoa. Elokuussa 2001 Saarijärven seurakunta maksoi Kupanitsan seurakunnalle bussin renkaiden hankintaan 8000 markkaa (Saarijärven seurakunta 2001b). Vuonna 2002 Kupanitsan kirkon lämmitysjärjestelmän korjaamista ja uusimista tuettiin 1700€:lla. Kirkko oli ollut vuoden 2001 syksystä kylmillään, joten korjaustöillä oli jo kiire. (Saarijärven seurakunta 2002b.)

Ystävyystyöstä vastaava kappalainen on ollut moninaisessa roolissa, omien sanojensa mukaisesti peräsimen pitäjänä ja yhteistyön linjauksien vetäjänä. Nämä roolit ovat vaatineet aktiivista ajatustenvaihtoa keskusteluin ja sähköpostein Inkerin kirkon työntekijöiden ja piispan kanssa. Ilman tätä ystävyysseurakuntatyö ei olisi ollut niin järjestelmällistä ja suunnitelmallista. Saarijärven seurakunnassa vapaaehtoiset ovat tehneet paljon työtä, mutta työn suuntaviivojen ja rajojen vetäminen on ollut työntekijän harteilla. Työlle lisäpainoa on tuonut Kupanitsan puolelta työntekijöiden vaihtuvuus ja suomenkielisten väheneminen. (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 12.9.2012.)

6 YSTÄVYYSSEURAKUNTATYÖ TÄNÄÄN JA TULEVAISUDESSA

6.1 Inkerin kirkon laajentuminen ja yhteiskunnalliset muutokset Venäjällä

Inkerin Kirkko toimii nykyään Inkerissä, Karjalassa ja eri puolilla Venäjää. Kirkko on kasvanut voimakkaimmin juuri muualla kuin Inkerinmaalla. Kirkko on edelleen kaksikielinen, sen maaperä ja kulttuuri on pitkälti Inkeristä, mutta se on sopeutunut venäläiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Inkerin kirkolla on oma hallinto ja se tekee itsenäisesti päätöksiä. Inkerin ja Suomen kirkoissa esim. virkakäsitys ja raamatunkäännös ovat erilaisia. Ystävyysseurakuntatyössä tulee ottaa tämä huomioon ja kunnioittaa toisen erilaisuutta. Yhteistyön lähtökohtana on kirkkojemme välinen tasavertainen kumppanuus, joka on yhteyttä ja yhteistyötä. Tämä toteutuu, kun kumppani tunnetaan ja hyväksytään omana itsenä, eikä sellaisena kuin kuvittelemme tai toivomme hänen olevan. (Cantell 2002, 23.)

Elämä Kupanitsassa on muuttunut kuluneina vuosikymmeniä. 2000-luvulla Venäjä on ollut yhteiskunnallisten muutosten kourissa. Maaseudulta muutetaan kaupunkeihin, eläminen on kallistunut ja työtahti kiihtynyt. Yleinen ilmapiiri on kiristynyt. Marraskuussa 2008 Saarijärven seurakunta sai kirjallisen ohjeen Länsi- Inkerin rovastikunnan hengellisen ja taloudellisen yhteistyön kehittämiseksi Inkerin kirkossa ja suomalaisten tukijoiden kanssa. Ohjeessa kerrotaan seurakuntien mm. taloudellisista ongelmista. Monilla seurakunnilla ei ole varaa maksaa päätoimisille työntekijöille palkkaa, joka riittäisi elämiseen. Monet seurakuntalaiset ovat pienituloisia tai tulottomia, joten useimmat seurakunnat ovat köyhiä. Seurakunnat voidaan jakaa kahteen ryhmään. On niitä, joissa on vähintään yksi kokoaikainen pastori tai diakoni ja niitä seurakuntia, joissa työntekijän varsinainen toimeentulo tulee muualta kuin seurakunnasta. Kirkon myönteisen kehityksen kannalta seurakunnissa tulisi olla päätoimisia työntekijöitä. (Paananen 2008.) Venäjällä seurakunnilla ei ole verotusoikeutta. Tulot saadaan pääasiassa kolehdeista ja jäsenmaksuista, jotka kattavat vain 10–30 % vuoden budjetista. (Rytkönen 2005, 12.)

Kupanitsan seurakunta kuuluu tällaisten pienten seurakuntien joukkoon. Seurakunta joutuu taistelemaan jatkuvasti taloudellisten vaikeuksien kanssa. Suuren kirkon lämmityskulut vievät ison osan seurakunnan tuloista. Työntekijöiden palkkaamiseen ja käy-

tännön työhön jää liian vähän varoja. Taloudellinen huoli rasittaa työntekijöitä. Aivan Kupanitsan lähellä on myös kaksi suurempaa kaupunkiseurakuntaa Hatsina ja Volossova. (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012; Viktor Vorontsov, henkilökohtainen tiedonanto 6.6.2012.)

Venäjän federaation lain mukaan maassa rekisteröidyt yhdistykset kuten Inkerin kirkko ovat velvollisia tekemään valtiolle selvityksen ulkomailta tulevasta rahasta. Tähän yksittäisten seurakuntien resurssit eivät riitä, koska heillä ei ole varaa palkata työntekijää tekemään selvitystä. Tämän vuoksi Suomesta tulevat avustukset osoitetaan Inkerin kirkon tilille Suomessa olevan tilin kautta. Inkerin kirkon keskushallinto huolehtii selvitysten antamisesta ja lahjoitukset siirtyvät osoitetun seurakunnan tarpeisiin. Seurakunnat saavat tuen esittämällä säännöllisesti talousarvioin ja toimintasuunnitelman. Tämä käytäntö lisää myös seurakunnan toiminnan suunnitelmallisuutta. (Paananen 2008.)

Lahjoituksista varataan 10 % köyhien seurakuntien, rovastikunnan ja keskushallinnon kuluihin. Osalla seurakunnista ei ole lainkaan ystävyysseurakuntia ja joillakin on monia. Ystävyys-suhteiden syntymistä ovat edesauttaneet läheinen sijainti ja yhteinen kieli (Ylönen 2005, 17). Ystävyys-suhteiden puute aiheuttaa epätasa-arvoa, jota pyritään tasoittamaan tällä kristillisen tasaamisen periaatteella. Inkerin Kirkon tilin kautta annetuista rahoista Inkerin Kirkon keskushallinto tekee selvityksen Venäjän valtiolle. Keskushallinnon ohi kulkeva raha aiheuttaa viranomaisten epäilyksiä pimeästä taloudesta ja on uhka koko kirkolle. Myös ystävyysseurakunnissa voidaan varmistua rahan päätymisestä tarkoituksen mukaisesti, kun se kulkee Inkerin kirkon kautta. (Paananen 2008.)

Inkerin kirkon työntekijät ja suomalaiset ystävyysseurakuntatyössä toimivat olivat tottuneet siihen, että raha voitiin antaa käteisenä. Siitä pois opetteleminen oli välttämätöntä, mutta on vienyt aikaa. Järjestely aiheuttaa myös tyytymättömyyttä, koska osa haluaisi, että koko lahjoitettu raha menisi juuri tietylle seurakunnalle tiettyyn tarkoitukseen ja paras tae siihen olisi antaa raha käteisenä. (Esa Hakkarainen & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Nykypäivänä Inkerin kirkko on lähes venäjänkielinen. Presidentti Mauno Koivisto antoi inkeriläisille paluumuutto-oikeuden 1990. Suuri joukko inkeriläisistä seurakunnan jäseniä muutti Suomeen ja paljon on myös kuollut suomea puhuvia vanhuksia. (Paananen

2011, 19.) Nykyään monelle seurakuntalaiselle yhteistä on venäjän kieli, sen kulttuuri ja Venäjällä kasvaminen. Kulttuurierot maiden välillä ovat suuret. Työntekijät toimivat kummassakin maassa omasta kulttuuristaan käsin ja se aiheuttaa helposti väärinymmärrystä. Yhteistyö onnistuu paremmin, kun tunnetaan toisen kulttuuria. Inkerin kirkon seurakunnilla on nykyään taloudellisia ongelmia ja sen myötä vaikeuksia maksaa työntekijöille palkkaa, joka riittäisi elämiseen. Usean seurakunnan papit tekevät papin työtä oman työnsä ohessa. (Paananen 2008.) Kupanitsan nykyinen kirkkoherra Mikael Savikin työskentelee omistamassaan leipomossa Pietarissa. Hän asuu perheineen Pietarissa, josta on matkaa Kupanitsaan 70 kilometriä. (Savikin, M. 2012.)

Kupanitsan suuri kirkko herättää monenlaisia ajatuksia. Se on uudelleen nousevan Inkerin kirkon symboli, mutta se on myös keskellä autoituvia pieniä kyliä. 5 kilometrin päässä sijaitsee Volossovan kaupunkiseurakunta ja vähän kauempana on Hatsinan seurakunta. Nämä seurakunnat ovat huomattavasti Kupanitsaa suurempia. Jos tilannetta ajatellaan taloudellisesti, seurakuntien toimintaa olisi hyvä yhdistää. Kupanitsan kirkko on niin iso, että pelkästään lämmitys maksaa paljon. Saarijärveläisissä, ystävyystyössä mukana olleissa, heräsi ajatus, jos lämmitys olisi talvella tehokasta vain ruokasalissa ja siellä vietettäisiin jumalanpalvelukset, säästyisi iso summa itse työhön. Kirkkoväki on vuosien saatossa vähentynyt, joten he mahtuvat hyvin ruokasaliin. Saarijärveläisille ystävyystyössä mukana oleville erityisesti Kupanitsan kirkolla on suuri merkitys. Työ alkuvaiheessa oli hyvin kirkkokeskeistä, sen kunnostamista ja varustamista. (Esa Hakkarainen, Veikko Heinäaho & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Kun Kupanitsan rauniokirkko oli korjattu, suunniteltiin siitä jopa Inkerin keskuskirkkoa. Kirkon uudelleen nousun alussa ajateltiin, että Inkeriin syntyisi 10–20 seurakuntaa. Kupanitsa olisi ollut hyvin keskeisellä paikalla Länsi- Inkerissä. Venäjän talouden romahdessa monet linja-autovuorot lopettivat ja lippujen hinnat nousivat. Ihmisillä ei ollut enää varaa eikä mahdollisuutta matkustaa Kupanitsan kirkkoon jumalanpalvelukseen. Näin Kupanitsan seurakunta jäi pienelle alueelle vaikuttavaksi seurakunnaksi. Seurakuntien lukumäärä nousi, kun kaikki historialliset seurakunnat perustettiin uudelleen ja myös uusia syntyi. (Pihkala & Kivioja 1998, 104.)

Kelton uusi kirkko rakennettiin 1992. Se nousi pian keskeiseen rooliin Kupanitsan ohi. Kupanitsan seurakunta oli vireä ja vahva seurakunta. (Pihkala & Kivioja 1998, 104.)

Nyt iäkkäämpien seurakuntalaisten jo kuoltua ja nuorempien muutettua suurempiin kaupunkeihin tai Suomeen seurakunta on haurastunut (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012). 2000-luvulla Kupanitsassa kirkkoherrana palvellut Viktor Vorontsov (henkilökohtainen tiedonanto 6.6.2012) ajattelee, että Kupanitsan kirkon olemassaolo on edelleen kuin evankeliumi; sinne voi tulla sisään tai mennä ohi. Ohikulkija tietää nähdessään ristin kirkossa, että siellä on kristittyjä ja hänelläkin on mahdollisuus tulla sisälle kirkkoon.

6.2 Ystävyysseurakuntatyön tarpeita Inkerin kirkossa

Nykyisen ystävyysseurakuntatyön tulisi tukea Inkerin kirkon sisäistä vahvistumista ja sen tavoitteiden toteutumista. Inkerin kirkossa on viime vuosina panostettu rovastikuntien kehittämiseen. Osa ystävyysseurakuntien tuesta varataan koko rovastikunnan kokonaisvaltaiseen kehittämiseen kuten yhteisen työntekijän palkkaamiseen tai koulutukseen. Länsi-Inkerin rovastikunta on toiminut tässä mallirovastikuntana. Inkerin Kirkko joutuu tulevaisuudessa entistä enemmän tasamaan avustuksia, jotta myös kaukana olevilla seurakunnilla olisi elämisen mahdollisuuksia. Suomessa olevien tukijoiden tulisi ymmärtää, että keskittyminen vain yhteen seurakuntaan ei tue Inkerin Kirkon sisäistä vahvistumista. (Paananen 2009, 22–24; Mäkelä 2011, 7–8, 22.)

Monissa Inkerin kirkon seurakunnissa matkalaisilla on mahdollisuus yöpymiseen ja ruokailuun. Käyttämällä näitä seurakuntien ja myös Teologisen Instituutin tarjoamia majoitus- ja ravitsemuspalveluja hotellien sijaan kirkon itsekannattavuutta voidaan lisätä. Neljä kertaa vuodessa ilmestyvästä Inkerin Kirkon -lehdestä saa ajankohtaista tietoa kirkon toiminnasta ja se on myös taloudellinen tuki kirkolle. (Paananen 2009, 23–24.)

Alkuvaiheessa kirkontyöntekijöitä koulutettiin Suomessa, mutta Inkerin kirkon toiminnan vakiintuessa myös työntekijäkoulutusta kehitettiin. Oma työntekijäkoulutus alkoi vuonna 1989 Pushkinin kirkossa. Vuonna 1992 Inkerin kirkko itsenäistyi ja jo vuonna 1993 kirkko päätti perustaa koulutuskeskuksen Kelttoon. Aluksi koulutettiin Kelton kirkon alakerrassa, kunnes 1995 Kolbinoon pystytettiin Espoon seurakuntayhtymän lahjoittamat vanhat leirikeskusrakennukset. Oli tärkeää saada isommat tilat, koska opis-

kelijoita tuli eripuolilta Venäjää. Seurakuntien lisääntyessä tarvittiin myös koulutettuja työntekijöitä. (Inkerin kirkko i.a.)

Vuonna 1996 61 % Inkerin kirkon seurakunnista oli suomalaisen työntekijän hoidossa ja vuonna 2003 enää 27 %. Inkerin seurakunnat venäläistyivät nopeasti, minkä vuoksi tarvittiin kipeästi venäläisiä työntekijöitä. Nykyään ovat eri koulutusohjelmat pyhäkoulusihteereille, nuorisotyöntekijöille, diakoniatyöntekijöille, kanttoreille, diakoneille ja papeille. Koulutusrakennuksia on laajennettu ja nykyinen nimi on Inkerin Kirkon Teologinen Instituutti. (Ylönen 2005, 11.) Nykyään tärkeäksi ystävyysseurakuntatyön muodoksi on kehittymässä kirkontyöntekijäkoulutuksen tukeminen Teologisessa Instituutissa.

Piispa Aarre Kuukauppi pitää onnistuneena ratkaisuna ja ilon aiheena omaa teologista koulutusta. Inkerin kirkko haluaa konservatiivisempaa opetusta kuin mitä Suomessa annetaan. Kiinteää yhteistyötä tehdään mm. Suomen luterilaisen evankeliumiyhdistyksen kanssa. Yhteistyö alkoi yli sata vuotta sitten, kun Suomesta lähetettiin maallikkosaarnaajia ja pappeja. Vaikeina aikoina he toivat toivoa julistuksellaan ja olivat yhtenä koossa pitävänä voimana tukahdutetussa Inkerin kirkossa. (Kippo 2012, 3.) Luterilaisten kirkkojen Raamatun tulkinnassa on eroja. Tämä on nähtävissä myös Suomen ja Inkerin luterilaisten kirkkojen välillä. Tulkintaerojen lisääntyessä toivottavasti ne eivät haittaa ystävyysseurakuntatyötä, vaan Inkerin kirkon omaa linjaa kunnioitetaan esim. virkakysymyksessä. Inkerin kirkko halutaan säilyttää yhtenäisenä. (Arvo Survo, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2012.)

6.3 Saarijärven ja Kupanitsan ystävyysseurakuntatyö

Ystävyysseurakuntatyö Saarijärvellä koostuu kerran kuukaudessa kokoontuvasta ystävyysseurakuntatyön illoista ja vierailuista Kupanitsaan ja sen lähi seurakuntiin. Vaa-teavun aika on ohitse. Jos sitä järjestetään, se on suunnitelmallista niin, että tiedetään, mihin vaatteita kerätään ja mitä tarvitaan. Ystävyystyössä aktiivisesti mukana olleet ovat huomanneet huiman kehityksen, mikä lastenkodeissa ja muissa laitoksissa on tapahtunut. Enää ihmiset eivät elä samanlaisen puutteen keskellä kuin työn alkuvaiheessa. Materiaalista apua ei tarvita niin kipeästi, mutta esim. pyhäkouluhetken pitäminen vie-

railtaessa lastenkodeissa koetaan tämän päivän tavaksi tehdä ystävyystyötä. Kupanitsan matkalla vuonna 2009 oli mukana seurakuntanuoria, mutta kestäviä siteitä heidän ja ystävyysseurakunnan välille ei syntynyt. Tähän varmasti vaikuttaa se, että Kupanitsassa ikärakenne on muuttunut vanhusvoittoiseksi ja nuoret eivät ole innostuneet tästä perinteisestä tavasta tehdä ystävyystyötä. (Esa Hakkarainen, Tyyne Hiekkavirta & Aino Rautiainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Yhteistyön ei tule olla sellaista, että Saarijärven seurakunta on kuin isovelji, joka vastaa nuoremman veljen, Kupanitsan seurakunnan, toimeentulosta. Se ei ole oikein, vaan toiminnan tulisi olla vastavuoroista jakamista. Yhteistyössä yhdistävänä tekijänä on myös yhteinen usko. Ystävyystyö voisi olla laajempaa esim. vierailuja myös Pietariin. (Savikin, L. 2012.)

Ystävyysseurakuntatyössä tiiviisti mukana ollut Saarijärven seurakunnan eläkkeellä oleva diakoni, Tyyne Hiekkavirta painottaa rukouksen tärkeyttä myös ystävyysseurakuntatyön kehittämisessä. Jumala ohjaa ja johdattaa, vie työtään eteenpäin. Haastateltavat pitivät tärkeänä hengellistä opetusta ystävyysseurakunnassa sekä henkilökohtaisia tapaamisia. Ystävyysseurakunnan kirkkoherra tekee papin työtä sivutoimisesti ja asuu Pietarissa. Hänellä ei ole aikaa kiertää kyläkunnilla esim. vanhusten luona, jotka eivät enää kykene tulemaan kirkkoon, joten tarvetta hengelliseen kohtaamiseen olisi. Haastattelussa ehdotukseksi siihen, mitä työ voisi olla tulevaisuudessa, esille nousi talkoilla tehtävä tervehtimistö kyläkunnilla. Ideana se on hyvä, koska kyläkunnilla ei kulje linja-autot ja moni vanhus asuu yksin. (Esa Hakkarainen, Tyyne Hiekkavirta & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Jos Kupanitsan seurakunta näkee tällaisen työn tarpeellisena, tervehtimistö voisi edetä ajatuksesta toiminnaksi. Esa Hakkarainen (henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012) näki tälle työlle suuremmaksi esteeksi sen, ettei Kupanitsan seurakunnasta tule tällaiseen työhön liittyviä yhteydenottoja. Yhteydenotot ovat nykyään harvassa ja koskevat lähinnä taloudellista avustamista.

Suomen seurakuntia on ohjeistettu, että yhteistyön suunnittelun ja toteutuksen tulee edetä ystävyysseurakunnan kirkkoherran kautta. Inkerin kirkossa toimivien on tunnettava Inkerin kirkon kirkkojärjestys ja noudatettava sitä. Suomen kirkon papeilla ei ole auto-

maattisesti pappisoikeuksia Inkerin kirkossa, vaan pappisvirkaan kuuluvien tehtävien toimittamiseen tarvitaan paikallisen kirkkoherran lupa. (Laitinen 2003,15; Raulo & Vis-to 2002, 31.) Ystävyystyötä tekevät eivät voi mennä heti toteuttamaan tehtävää, kun havaitsevat, että joku asia pitäisi hoitaa. Ystävyyssseurakuntaa voi auttaa havaitsemaan ongelman tai puutteen ja sitten yhdessä ratkoa asiaa, jos siihen nähdään tarvetta. Jos ystävyyssseurakunnassa ei katsota olevan aihetta muutoksiin, saarijärviset eivät voi lähteä yksin työtä toteuttamaan. Maiden väliset kulttuurierot ovat suuret ja monet asiat mm. haastattelussa esille tulleen ränsistyneen hautausmaan raivaus ja kunnostus, näyt-täytyy saarijärvisille suurempana haasteena kuin paikallisille. (Esa Hakkarainen, henki-lökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Nykyisestä ystävyyssseurakuntatyöstä puuttuu suunnitelmallisuus, koska Saarijärvellä ei tiedetä mitä Kupanitsaan kuuluu ja mitä siellä yhteistyöltä toivotaan. Saarijärvellä olisi hyvä tietää, mitkä ovat kulloisetkin työn painopistealueet ja missä he voisivat olla tuke-na. Yhteistyö leirien suhteen vaatii suunnitelmallisuutta, koska Saarijärvellä niin kuin muissakin Suomen seurakunnissa tehdään leiri- ja muut toimintasuunnitelmat hyvissä ajoin. Yhteisleirejä ei voida toteuttaa lyhyellä varoitusajalla. Haastattelussa mukana olleiden toivomus oli, että työ jatkuisi jollakin muotoa. Edelleen tärkeänä nähdään yhteydenpito, yhteiset jumalanpalvelukset ja seurat. Jos Saarijärvellä saataisiin tietoa ystä-vyyssseurakunnasta muutaman kuukauden välein tai puolivuositain, se auttaisi kiinnos-tuksen ja yhteyden ylläpitämistä. (Esa Hakkarainen, Veikko Heinäaho, Elvi Heinänen, Ensio Heinänen & Pekka Kuosmanen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Ystävyyssseurakuntatyön periaatteissa korostetaan seurakuntia tasavertaisina yhteis-työosapuolina (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. d). Tähän kuuluu myös työn vastavuoroisuus, joka on ollut Saarijärven puolella esillä koko ajan Kupanitsan jälleen-rakentamisen jälkeen, pyrkimys vastavuoroisuuteen. Välillä siinä onnistuttiin jo pa-remmin Viktor Vorontsovin toimiessa Kupanitsan kirkkoherrana, mutta sen jälkeen yh-teydenpito on ollut vaikeampaa vaihtuvien työntekijöiden ja kielimuurin takia. Vasta-vuoroisuutta on vaikea toteuttaa, jos toinen osapuoli ei ota yhteyttä eikä vastaa yhtey-denottoihin. Kupanitsassa ei ole tällä hetkellä henkilöä, jolla olisi aikaa ja valmiuksia panostaa ystävyyssseurakuntatyöhön. (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET YSTÄVYYSTYÖN ERI VAIHEISTA

7.1 Ystävyysseurakuntatyön alkuvaiheet

Alkuvaiheessa Inkerin kirkko tarvitsi niin taloudellista, henkistä kuin hengellistäkin tukea. Inkerin kirkko joutui aloittamaan monella tapaa kaiken alusta ja tyhjästä. Kirkot ja sen omaisuus oli aikoinaan tuhottu ja viety. Inkeriläisillä oli luja luottamus siihen, että kirkko nousee jälleen. Luterilaisuus oli ollut vahvasti osa inkeriläisten identiteettiä ja se oli yritetty riistää, mutta nyt ihmisillä oli vapaampaa, kirkon ovet olivat auki tulla ja mennä. Jumalan sanan nälkä ja tieto avoimista kirkon ovista sai myös kupanitsalaiset lähtemään liikkeelle. (Esa Hakkarainen, Tyyne Hiekkavirta & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Monelle Suomeen muuttaneelle inkeriläiselle oli tärkeää nähdä kirkon uudelleen nousu, tuhoutuneen kirkon kunnostus ja seurakuntaelämän elpyminen. Ystävyysseurakunnissa nähtiin nämä tarpeet ja haluttiin auttaa. Ystävyysseurakuntatyön käynnistymiseen Saarijärven seurakunnassa vaikuttivat Sylvi Luukan kiinteät suhteet Kupanitsaan. Saarijärviset halusivat tukea Kupanitsan kirkon jälleenrakentamista ja seurakunnan toipumista. Ilman suomalaisten vapaaehtoisten työtä ja seurakuntien tukea kirkkoa ei olisi korjattu niin nopeasti. Varat kunnostustöihin tulivat pääasiassa suomalaisilta vapaaehtoisilta ja seurakunnilta. Tämän lisäksi suomalaiset varustivat Kupanitsan seurakuntaa kirkossa tarvittavin välinein, hengellisellä kirjallisuudella ja myös käytännöntavaroin keittiöön ja hautausmaalle. Tärkeänä koettiin myös esirukoukset ja yhteinen usko. (Inkerin ihme VHS 1991.)

Suomalaisten ystävyysseurakuntien tuki Inkerin kirkon uudelleen nousun vaiheissa on merkittävää. Suomalaiset tukivat rauniokirkkojen kunnostusta, mutta myös uusien kirkkojen rakentamista, niille alueille, jossa ei vielä ollut kirkkoa. Arvo Survo, joka teki merkittävää työtä Inkerin kirkon uudelleen heräämiseksi, kertoi Kupanitsan seurakunnan saaneen toiveidensa mukaista apua ystävyystyön alkuvaiheessa. Tavoitteena oli saada tukea kirkon ja seurakunnan jälleenrakentamiseen. Hänen mukaansa ystävyysseurakunta sai hengellistä, henkistä ja taloudellista tukea. Vierailut puolin ja toisin vahvistivat ystävyystyötä. Ystävyystyötä rajoittavia tekijöitä olivat välimatkan pituus ja mat-

kustamisen kalleus. Matkustaminen ystävyysseurakunnasta mahdollistettiin niin, että Saarijärveltä esitettiin kutsu tietyn kokoiselle ryhmälle ja myös kustannettiin matka. Yhteistyö Kupanitsan puolelta koettiin hyvänä 1980- ja 1990- luvuilla. Työlle asetetut odotukset ja tavoitteet toteutuivat. (Arvo Survo, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2012.)

Ystävyysseurakuntatyön tavoitteena saarijärveläiset vapaaehtoiset pitivät avustamista ja kirkon jälleen rakentamista. Ajatuksena oli, että olemme samaa kansaa, jolla on yhteinen usko, yhdessä saamme kokea kristittyjen yhteyttä. Olemme sisaria ja veljiä Jeesuksessa Kristuksessa. Kirkon ovet olivat olleet niin kauan kiinni, että iloa ovien auettua oli vaikea sanoin kuvata. Raamatuista ja hengellisestä kirjallisuudesta oli pulaa. Hengellinen varustamisen tarve ja tavoite tunnistettiin ja siihen vastattiin toimittamalla runsaasti hengellistä kirjallisuutta niin Kupanitsan työntekijöille kuin seurakuntalaisille ja vierailujen yhteydessä vietettiin yhteisiä jumalanpalveluksia ja seuroja. Seurakunnan hengellinen tukeminen oli hyvin tärkeää, vaikka näkyvämpää julkisuutta sai kirkon kunnostus. (Esa Hakkarainen, Ensio Heinänen, Tyyne Hiekkavirta, Sylvi Luukka & Ilmari Mieskonen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Alkuvaiheessa ei täysin ymmärretty sitä, miten pitkään kestää Inkerin kirkon henkinen ja hengellinen jälleenrakentaminen. Eikä myöskään sitä, miten paljon kirkon toiminnan tukahduttaminen ehti vaikuttaa Inkerin kirkkoon. Inkeriläisten hajottaminen ympäri Neuvostoliittoa aiheutti venäläistymistä, suomenkielen taidon katoamista ja myös luterilaisuuden kuihtumista. Toisaalta ympäri maata hajaannutetut inkeriläiset levittivät myös uskoaan uusille alueille. (Esa Hakkarainen, Tyyne Hiekkavirta & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Alkuvaiheessa vapaaehtoisilla oli kovasti intoa, asioita organisoitiin ja yhteydet toimivat. Inkerin kirkon seurakunnissa ei ollut vielä muodostunut järjestelmällisyyttä. Vastuuhenkilöitä oli vähän, joten oli hyvä, että suomalaiset olivat aktiivisia ja veivät asioita eteenpäin. Inkerin kirkon noustessa jaloilleen, toiminnan vakiintuessa ja hallinnon muodostuessa Inkerin kirkko kykeni vastaamaan siitä, kuinka toimitaan eteenpäin.

Vaatekeräykset Saarijärvellä auttoivat Kupanitsan seurakunnan kehittymistä. Kupanitsan kirkon pihapiirissä ollut kirpputori toi tarvittavaa lisätuloa seurakunnalle. Saarijärvi-

set kokivat vaatekeräykset välillä turhauttavina, kun tavaraa kertyi varastoihin liikaa, koska vaatteiden kuljetus ei ollut säännöllistä. Toisaalta osa lahjoittajista koki, että tavara ei aina mennyt sinne, mihin lahjoittaja oli sen tarkoittanut. Tämä aiheutti pahaa mieltä ja vaikutti siihen, että jatkossa ei haluttu olla mukana lahjoittamassa. (Esa Hakkarainen, Tyyne Hiekkavirta & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012; Kaija-Leena Kaunonen, henkilökohtainen tiedonanto 20.9.2012.)

Saarijärven seurakunnassa ystävyysseurakuntatyöllä on ollut oma vahva paikkansa ja tietty osallistuja joukko. Ystävyysseurakuntatyö on tärkeä osa seurakunnan kansainvälistä diakoniatyötä. Mutta työ ei ole koko seurakunnan toimintaa, vaan se on jäänyt tietyn joukon tehtäväksi. (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.) Kaarina Ylösen (2005,55) tutkimuksen mukaan tämä on yleinen ilmiö ystävyysseurakuntatyössä. Sen organisoituminen seurakuntatyön kokonaisuuteen oli melko järjestäytymätöntä ja sekavaa. Usein ystävyysseurakuntatyö liitettiin lähetystyöhön ja yhtä usein sen paikkaa seurakunnassa ei määritelty. Omana työmuotona tutkimuksessa sitä piti joka viides.

Ystävyystyöstä vastaava kappalainen Esa Hakkarainen (henkilökohtainen tiedonanto 12.9.2012.) on ollut moninaisessa roolissa, omien sanojensa mukaisesti peräsimen pitäjänä ja yhteistyön linjauksien vetäjänä. Nämä roolit ovat vaatineet aktiivista ajatustenvaihtoa keskusteluin ja sähköpostein Inkerin kirkon työntekijöiden ja piispan kanssa. Samoin on tarvittu tahdonlujutta ohjatessa vapaaehtoisjoukkoa toimimaan Inkerin kirkon toiveiden mukaisesti. Ilman kaikkea tätä ystävyysseurakuntatyö ei olisi ollut Saarijärven seurakunnan puolelta niin järjestelmällistä ja suunnitelmallista. Saarijärven seurakunnassa vapaaehtoiset ovat tehneet paljon työtä, mutta työn suuntaviivojen ja rajojen vetäminen on ollut työntekijän harteilla. Työlle lisäpainoa on tuonut Kupanitsan puolelta työntekijöiden vaihtuvuus ja suomenkielisten väheneminen sekä jatkuva pohtiminen, kuinka työstä saisi käytännössä vastavuoroista.

Alkuvaihe ystävyysseurakuntatyössä oli kukoistuksen aikaa. Rajan takana oli ihmisiä, jotka tarvitsivat apua ja moni suomalainen halusi auttaa. Tästä kertovat pitkälti suomalaisten avustuksilla jälleenrakennetut ja uudet kirkot. Suomalaisten käydessä paikanpäällä he huomasivat, että apu otettiin kiitollisena vastaan. Se kannusti auttamaan edelleen. Naapurimaan kulttuuriin kuuluva vieraanvaraisuus antoi monelle lisähalua auttaa.

Henkilökohtaiset kontaktit seurakuntien välillä innostivat yhteistyöhön. (Ylönen 2005, 27, 41,76.)

Myös saarijärviset kokivat hyvin antoisina ystävyysseurakuntamatkat Kupanitsaan, he kokivat olevansa tervetulleita. Vierailut Kupanitsaan auttoivat seurakuntamatkoilla mukana olleita ymmärtämään avun tarpeen. Kun he tutustuivat paikallisiin ihmisiin ja olosuhteisiin, he alkoivat toimia ystävyysseurakunnan auttamiseksi. Ystävyysseurakuntatyön innostus alkoi vähitellen tasoittua, kun talkootyöt oli saatu päätökseen. Toinen merkittävä tekijä yhteistyön hiipumiseen on suomenkielisten väheneminen Inkerin seurakunnissa. (Esa Hakkarainen, Elvi Heinänen & Pekka Kuosmanen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

7.2 Ystävyysseurakuntatyö tänään

2000- luvulla yhteydet Kupanitsasta ystävyysseurakuntiin ovat vähentyneet huomattavasti johtuen Kupanitsan seurakunnan työntekijävaihdoista ja kielimuurista. Nykyään työntekijät ovat venäjänkielisiä. Ystävyystyössä on edelleen hengellisen, henkisen ja taloudellisen avustamisen tarve, mutta työ ei ole niin suunnitelmallista, että sille olisi tarkkoja pidemmän ajan tavoitteita. Tämä johtuu osittain edellä mainituista syistä, mutta myös siitä, että Kupanitsan seurakunnan työntekijät eivät ole päätoimisia työntekijöitä, koska seurakunnalla ei ole varaa palkata kokoaikaisia työntekijöitä, joten heillä ei ole resursseja panostaa ystävyysseurakuntatyöhön. (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012; Arvo Survo, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2012.)

Työ ei ole tällä hetkellä luontevaa vastavuoroista toimintaa. Yhteydenotot lähtevät yleensä Saarijärven seurakunnalta. Yhteyttä ystävyysseurakunnasta otetaan lähinnä taloudellisen avustamisen asioissa. Taloudelliset avustukset kulkevat Inkerin kirkon tilin kautta, jotta epäilykset väärinkäytöstä voitaisiin minimoida. Sen hyväksyminen, ettei rahaa voi antaa suoraan käteisenä on vienyt aikaa ja edelleenkin osa on asiasta eri mieltä. He ajattelevat, että jos raha voitaisiin antaa suoraan, silloin voitaisiin taata se, että se menee juuri siihen, mihin se on tarkoitettu. Nyt Inkerin kirkon keskushallinto ohjaa rahat kyseisen seurakunnan tarpeisiin. (Esa Hakkarainen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Inkerin kirkon virallinen näkemys on, että ystävyystyön tulisi olla laajempaa kuin yhtä seurakuntaa koskevaa (Mäkelä 2011, 22). Ystävyystyön muodot Saarijärvellä ovat pysyneet nämä vuodet pitkälti samoina. Pääpaino tämän päivän ystävyysseurakuntatyössä on varojen kerääminen ystävyysseurakuntaan ja vierailut. Ystävyystyön vapaaehtoisjoukon ikääntyessä ja voimien vähetessä ei ole saatu uutta väkeä mukaan ystävyysseurakuntatyöhön. Seurakuntamme ystävyysseurakuntatyö kulkee vielä osittain alkuperäisillä urilla. Elämme seurakunnassamme vaihetta, jossa etsimme uutta suuntaa ystävyysseurakuntatyölle. (Esa Hakkarainen & Sylvi Luukka, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.)

Suomessa kahden vuoden välein kokoontuvilla ystävyysseurakuntatyön neuvottelupäivillä luodaan katsaus myös Inkerin kirkon tilanteeseen ja ystävyysseurakuntatyön sen hetkisiin yleisiin linjauksiin ja tarpeisiin. On tärkeää, että ystävyystyöllä voidaan tukea Inkerin evankelis-luterilaista kirkkoa sen tämänhetkisissä haasteissa. Esimerkiksi kirkon koulutuskeskuksen tukeminen hyödyttää kaikkia seurakuntia. Ystävyysseurakuntatoiminnan olisi hyvä muuttua ajan mukana huomioiden Venäjän yhteiskunnallinen ja kirkollinen tilanne. (Mäkelä 2011,7.)

Saarijärven seurakunta on valmis järjestämään yhteistä toimintaa esim. leirejä ja retkiä, mutta ne vaativat suunnittelua hyvissä ajoin. Tämä olisi vastavuoroista toimintaa, mutta saarijärviset kokevat ongelmana, ettei Kupanitsasta oteta seurakuntatasolla yhteyttä, sovita ja suunnitella asioista. Tässä näkyy varmasti maidemme erilainen kulttuuri ja erilaiset toimintatavat ja työntekijäresurssien puute. Saarijärviset vapaaehtoiset haluaisivat olla ystävyysseurakuntansa tukena ja edelleen läsnä myös ihmisten arjessa. (Esa Hakkarainen, Veikko Heinäaho & Tyyne Hiekkavirta, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.) Haastattelussa nousi vahvana toive, että työ jatkuu jossakin muodossa.

7.3 Ystävyysseurakuntatyön tulevaisuus

Ystävyysseurakuntatyön tulisi tulevaisuudessa tukea Inkerin kirkon sisäistä vahvistumista eli työn tarpeet nousevat tästä näkökulmasta. Tärkeinä tukemisen muotoina Inkerin kirkossa nähdään mm. Teologisen Instituutin tukeminen ja venäjänkielisen hengellisen kirjallisuuden saaminen niin työntekijöille kuin seurakuntalaisille. Inkerin kirkon

seurakunnat kasvavat kiivaimmin muualla kuin Inkerinmaalla, joten Inkerin kirkko tarvitsee tukea erityisesti näillä alueilla. (Mäkelä 2011, 22–23.) Kysymyksenä tulevaisuudessa on, innostuvatko suomalaiset tukemaan Inkerin kirkon seurakuntia, joiden jäsenillä ei ole inkeriläistaustaa. Tarvetta ystävyysseurakuntatyölle on myös Inkerin kirkon nykyisessä tilanteessa. Inkerin kirkon uudelleen nousun vaiheessa mm. Leino Hassinen (1997,192–194) ja Kosti Lahtinen (1991, Inkerin ihme VHS) totesivat, ettei kirkkoa voi rajoittaa kansallisuuteen, vaan luterilaisuudella kansallisuudesta riippumatta on tulevaisuus Neuvostoliitossa. Nyt tämä Inkerin kirkon ja luterilaisuuden leviäminen ympäri Venäjää on toteutunut ja laajeneminen jatkuu edelleen.

Kupanitsan seurakunta on pieni ja siellä on vähän työvoimaa, joten sillä ei ole resursseja tiiviiseen yhteydenpitoon (Esa Hakkarainen, Veikko Heinäaho & Tyyne Hiekkavirta, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012). Tämänkin vuoksi olisi hyvä siirtyä tukemaan koko Länsi- Inkerin rovastikuntaa tai koko Inkerin kirkkoa ja Teologista instituuttia. Tämä ei sulkisi pois vierailuja Kupanitsassa, sillä edelleen seurakuntalaisten keskinäinen vuorovaikutus on tärkeää. Mutta taloudellinen tuki menisi sinne, missä Inkerin kirkon keskushallinto katsoo apua enintään tarvittavan. Nämä ovat vaikeita kysymyksiä ja yksimielisyyttä ei helposti synny.

Kupanitsan seurakunta koostuu hajallaan olevista pienistä kylistä, joiden väkimäärät pienenevät vuosi vuodelta. Olisi taloudellisesti kannattavampaa panostaa lähellä oleviin suurempien seurakuntien Volossovan ja Hatsinan toimintaan ja sieltä käsin hoidettaisiin myös Kupanitsan seurakuntaa. Näin säästettäisiin kirkon lämmitys yms. kustannuksissa. Ymmärrettävää on, ettei asia ole näin yksinkertainen. Kupanitsan kirkko on uudelleen jaloilleen nousseen Inkerin Kirkon symboli. Sen jälleenrakentamiseen liittyi paljon tunteita ja käytettiin paljon voimavaroja. (Esa Hakkarainen, Veikko Heinäaho & Tyyne Hiekkavirta, henkilökohtainen tiedonanto.)

Tulevaisuudessa ystävyysseurakuntatoiminnan tulisi siis kohdistua laajemmalle, ei vain yhden seurakunnan alueelle. Seurakunnassa toimimisen kulttuurit ovat maidemme välillä erilaisia, mutta jos tulevaisuudessa päästäisiin pitemmän aikavälin suunnitelmiin työn tavoitteet voisivat olla myös toiminnallisessa vuorovaikutuksessa. Arvo Survo näkisi mieluusti työn tulevaisuudessa olevan toiminnallista ja julistuksellista yhteistyötä. Yhteisiä lasten- ja nuorten leirejä, lähetysmatkoja, yhteisiä talkoita myös Suomen puolella

ja vierailuja Inkerin kirkon alueella ja tätä kautta toisen kulttuuri tulisi tutummaksi ja ymmärrys toista kohtaan lisääntyisi. Luterilaisten kirkkojen Raamatun tulkinnassa on eroja. Tämä on nähtävissä myös Suomen ja Inkerin luterilaisten kirkkojen välillä. Tulkintaerojen esim. virkakysymys lisääntyessä on toivottavaa, etteivät ne haittaa ystävyysseurakuntatyötä. (Arvo Survo, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2012.)

Kesällä 2012 päivitetyn Saarijärven seurakunnan strategia vuoteen 2015 mukaan pyrkimyksenä olisi muuttaa Kupanitsan ystävyysseurakuntatyön sopimus koko Inkerin kirkkoa koskevaksi. Jos näin tapahtuu laajemminkin, se vähentää epätasa-arvon ongelmaa Inkerin kirkon seurakuntien välillä. Käytännössä asiat muuttuvat hitaasti. Jatkossakin on hyvä muistaa henkilökohtaisten kontaktien tärkeys, vaikka sopijaosapuolena olisi koko Inkerin kirkko. Ystävyysseurakuntatyössä ihmisten kohtaaminen ja toiseen kulttuuriin tutustuminen on edelleen tärkeää. (Saarijärven seurakunta 2012.)

Vaikka taloudellisesti Venäjällä monilla ihmisillä on tiukkaa, ystävyystyössä aktiivisesti mukana olleet ovat huomanneet huiman kehityksen laitoksissa mm. lastenkodeissa ja palvelutaloissa. Enää ihmiset eivät elä samanlaisen puutteen keskellä kuin työn alkuvaiheessa. Materiaalista apua ei tarvita kipeästi, mutta esim. pyhäkouluhetken pitäminen lastenkodeissa tai seurojen pitäminen vanhainkodeissa on tärkeää tulevaisuudessakin. Hengellisen tuen tarvetta on jo sen vuoksi, että työntekijöitä on niin vähän. Aiemmin ystävyysseurakuntaa tuettiin hengellisesti viemällä suomenkielistä kirjallisuutta. (Esa Hakkarainen & Tyyne Hiekkavirta, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2012.) Tänä päivänä Inkerin kirkko on venäläistynyt, joten suomenkielistä kirjallisuutta ei tarvita. Tulevaisuudessa hengellinen tukeminen voisi olla esim. sitä, että auttaisimme Inkerin kirkkoa sen tarvitseman venäjänkielisen materiaalin tuottamisessa. (Paananen 2009, 23.)

Inkerin kirkon historian valossa uudelleen nousun jälkeinen aika on lyhyt. Taloudelliset resurssit ja yhteiskunnalliset muutokset huomioiden katsotaan järjestäytyneestä ja pitkät perinteet omaavasta kulttuurista käsin yhteistyössä olevia puutteita ehkä liian ankarasti. Inkerin kirkko on kaksikymmenvuotias, itsenäinen kirkko. Kasvavana kirkkona se tarvitsee edelleen tukea. Ystävyysseurakuntatyön kehittämisessä tarvitaan edelleen pitkäjänteisyyttä, jotta ystävyystyö kehittyisi sellaiseksi, että se palvelisi niin Inkerin kuin Suomenkin kirkon seurakuntia. Tarvitaan toisen tuntemista ja hyväksymistä omana itsenä, eikä sellaisena kuin kuvittelemme tai toivomme hänen olevan (Cantell 2002, 23).

8 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN ARVIOINTI

Opinnäytetyöni aihetta valitessa ajattelin, että tässä on hyvä mahdollisuus yhdistää opiskeluun omaa työtä lähellä oleva aihe. Tutkimuksellani olisin kehittämässä Saarijärven seurakunnan ystävyysseurakuntatyötä. Saarijärven seurakunnalla oli runsaasti kirjallista materiaalia. Inkerin kirkon historiaan ja vaiheisiin tutustumisen jälkeen oli valittava oleellinen, tutkimusta hyödyttävä tieto. Työssä tulisi näkyä myös, mitä ystävyysseurakuntatyö on konkreettisesti. Erityisesti tämä puoli kiinnostaa seurakuntalaisia.

Oli haasteellista etsiä tietoa Kupanitsan puolelta. Löysin suomenkieltä taitavan, ystävyystyöstä paljon tietävän henkilön, joka lupautui sähköpostihaastatteluun. Mutta en saanut vastausta häneltä kysymyksiini. Kokonaisuuden kannalta olisi ollut hyvä, jos tutkimuksessa olisi kuulunut myös Kupanitsan seurakunnan maallikoiden ääni. Tutkimisen arvoista olisi, miten Kupanitsassa on koettu ystävyystyö.

Saarijärvellä toteutetussa haastattelussa sain vastauksia moniin kysymyksiini. Haastattelussa tuli vahvana ajatus siitä, että varsinaista ystävyysseurakuntatyötä oli alkuvaihe, jossa autettiin kaikista konkreettisimmin. Yhteistä vastausta siihen, mitkä ovat nykypäivän tarpeet ja tavoitteet, oli vaikeampi löytää, koska yhteydenpito Kupanitsasta on epäsäännöllistä. Haastatteluun osallistuneilla on paljon tietoa tehdystä ystävyysseurakuntatyöstä. Tutkimuksen osuus jo tapahtuneesta ystävyystyöstä perustuu heiltä saatuihin tietoihin sekä Saarijärven seurakunnan kirjallisiin dokumentteihin. Tämän päivän ystävyysseurakuntatyön osuus perustuu myös näiden asiantuntijoiden ajatuksiin ja tallennettuun kirjalliseen materiaaliin. Tutkimus on luotettavaa tietoa tästä ystävyystyöstä Saarijärven seurakunnan näkökulmasta.

Tutkimuksen edetessä huomasin ristiriidan siinä, että vapaaehtoiset kokevat perinteisen ystävyystyön edelleen lähes ainoaksi oikeaksi ystävyysseurakuntatyöksi. Kun taas kirjallisten dokumenttien ja kappalaisen haastattelun perusteella perinteisenä säilynyt ystävyystyö ei ollut vastavuoroista toimintaa niin kuin sen pitäisi olla. Tässä vaiheessa etsin tietoa siitä, mitä Inkerin kirkko odottaa ystävyystyöltä tänään ja tulevaisuudessa. Neuvottelupäivien raportteihin tutustumisen jälkeen otin yhteyttä Inkerin kirkon rovastikuntakoordinaattoriin Jukka Paanaseen (henkilökohtainen tiedonanto 28.9.2012) tarkistaak-

seni, että käsitykseni Inkerin kirkon toiveista ovat ajan tasalla. Hänen mukaansa Inkerin kirkon toive on, että ystävyysseurakuntatyötä katsottaisiin laajemmin, mikä olisi hyväksi kirkon kokonaisuuden kannalta. Ystävyystyötä tulisi katsoa uusin silmin. Olisi tärkeää saada mukaan myös uutta sukupolvea ja näin ystävyystyötä voitaisiin päivittää vastaamaan tämän päivän tarpeita.

Kun tutkin tätä asiaa seurakunnan työntekijänä, katson asioita läheltä. Hyvänä puolena on se, että lähellä olevat asiat kiinnostavat aidosti. Toisaalta, kun tuntee ihmiset, jotka ovat ystävyysseurakuntatyössä mukana ja heitä kuuntelee, kokee helposti olevansa osa heitä eikä muista katsoa asioita ulkopuolisin silmin. Pyrkimykseni tässä tutkimuksessa on katsoa asioita ulkopuolelta ja kokonaisvaltaisesti. Ymmärrän, mikä valtava arvo on toteutuneella ystävyysseurakuntatyöllä. Inkerin kirkon uudelleennousun vaiheissa tehtiin tärkeää työtä tukemalla hengellisesti, henkisesti ja taloudellisesti Kupanitsan seurakuntaa. Mutta tänä päivänä ystävyysseurakuntatyö tässä muodossa ei palvele parhaalla mahdollisella tavalla kumpaakaan seurakuntaa. Myös laajemmin katsottuna Inkerin kirkko haluaa kehittää ystävyysseurakuntatyötä kirkkojemme välillä.

Tutkimusta tehdessäni huomasin, että Inkerin kirkossa käydään keskustelua ystävyysseurakuntatyön tämän hetkisestä tilanteesta ja sen kehittamisestä. Kristiina Paanasen (henkilökohtainen tiedonanto 1.10.2012) mukaan heillä on työn alla hyvin käytännölliset ohjeet ystävyysseurakuntatyöstä ja yhteistyöstä Inkerin kirkon kanssa. Nämä ohjeet ovat vasta työn alla, joten en saanut tähän tutkimukseeni niistä tarkempaa tietoa.

Opinnäytetyöni on myös raportti toteutuneesta ystävyystyöstä ja se sisältää katsauksen ystävyystyön eri vaiheisiin. Tämä historiikki osio palvelee Saarijärven seurakuntaa. Tutkimukseni on kuin yksi lenkki ketjussa, jonka seuraava vaihe voisi olla ystävyysseurakuntatyön kehittäminen edelleen. Tutkimukseni osuu muutosvaiheeseen Saarijärven seurakunnan ystävyysseurakuntatyössä. Tutkimus antaa yhden näkökulman toteutuneesta ystävyystyöstä Inkerin kirkolle sen kehittäessä ystävyysseurakuntatyötään. Koen, että prosessi oli ammatillisesti tärkeä ja palkitseva, opin paljon ystävyysseurakuntatyöstä ja kansainvälisestä diakoniasta. Opintoihini on sisältynyt monikulttuurisuus ammatillisessa työssä sekä kirkon kansainvälinen vastuu opintoja. Opinnäytetyöni tukee näitä opintoja ja tulevana diakonina vahvistaa kansainvälisen diakonian osaamista. Diakoninen puoli on ollut läsnä ystävyysseurakuntatyössä koko ajan.

9 PITKÄJÄNTEISTÄ JA VASTAVUOROISUUTEEN PYRKIVÄÄ TYÖTÄ INKERIN KIRKON VAHVISTUMISEKSI

Inkerin kirkon nousu on ihme, johon osa suomalaisista sai myötävaikuttaa. Alkuvaiheessa ystävyystyön tavoitteena oli tukea Kupanitsan seurakuntaa pääsemään jaloilleen. Ehkä ei edes ymmärretty, miten valtavaan ja pitkäkestoiseen projektiin lähdetään mukaan. Tutkiessani Saarijärven seurakunnan ystävyystyön arkistoja en voi olla kiinnittämättä huomiota siihen, että jo aika alkuvaiheessa puhuttiin ystävyystoiminnan vastavuoroisuudesta. Paljon pohdittiin, miten tätä vastavuoroisuutta edistettäisiin ja näin lisättäisiin myös toisen kulttuurin tuntemusta. Työstä vastaava kappalainen on tehnyt vastavuoroisuuden eteen paljon työtä, mutta silti työ ei ole tällä hetkellä vastavuoroista. Jos neuvottelukumppaneina ystävyystyössä olisi Inkerin kirkko, sillä olisi ehkä selkeämpi kokonaisnäkemys Länsi- Inkerin rovastikunnan tarpeista, kuinka työtä kehitetään ja miten päästään vastavuoroiseen toimintaan.

Ystävyysseurakuntatyön alkuvaiheet koetaan hyvinä ja antoisina. Kupanitsan seurakunta ja seurakuntalaiset saivat käytännön apua, mutta myös hengellistä tukea. Yhteiset tapaamiset ja toisen kulttuuriin tutustuminen olivat tärkeitä. Kupanitsalaisten ystävällisyys ja vieraanvaraisuus ovat jättäneet saarijärvisiin lähtemättömän jäljen. Vieraillessaan paikanpäällä ja nähdessään vallitsevat olosuhteet auttamishalu saarijärveläisissä kasvoi. Henkilökohtaiset kontaktit tekivät monelle työstä tärkeän. Yhteiskunnalliset muutokset Venäjällä vaikuttivat siihen, että työn tarpeet ovat muuttuneet, vaikka edelleen seurakunnat tarvitsevat taloudellista, henkistä ja hengellistä tukea. Taloudelliset tarpeet eivät näy enää niin voimakkaana, koska Inkerin kirkon toiminta on vakiintunut ja sen oma keskushallinto huolehtii seurakunnistaan monin tavoin.

Alkuvaiheen ystävyystyön motiivit nousivat toisen hädän näkemisestä ja auttamishalusta. Merkittävää ystävyystyön käynnistymiselle olivat Sylvi Luukan siteet kotiseudulle. Alkuvaiheessa elossa oli paljon suomenkielistä väkeä, jotka olivat eläneet mukana Inkerin kirkon tuhossa. Nyt elämme erilaista tilannetta ja aikaa. Haluaako ystävyysseurakunta elää Inkerin kirkon rinnalla tukien tämän hetken tarpeissa ja tavoitteissa ja näin vahvistaa kirkkoa sisäisesti vai pyrkiikö se ystävyystoiminnassa elämään siinä ajassa, joka on jo Inkerin kirkon historiaa? Kun ystävyysseurakuntatyö muuttuu ajan mukana

palvellen Inkerin kirkon tämän hetkisiä tarpeita, se ei vähennä ystävyysseurakuntatyön alkuajan arvoa, vaan auttaa uudelleen noussutta kirkkoa kehittymään edelleen.

Eettisesti ajatellen ystävyysseurakuntatyö tulevaisuudessa tulisi olla työtä, jota tehdään katsomatta kansallisuuteen ja kulttuuriin. Raamatun Laupias Samarialainen kertomus on diakoniatyön malliesimerkki. Ystävyysseurakuntatyö on pitkälti kansainvälistä diakoniaa. Tämän esimerkin mukaisesti toimiessa työtä ei voida rajata koskemaan vain tiettyä kansallisuutta. Ystävyysseurakuntatyö on ekumeenista toimintaa ja kirkkomme ekumeenisen strategian mukaan ekumenia sana tarkoittaa kirkkojen ja kristittyjen tekoja, toimia ja asenteita, jotka edistävät kristittyjen välistä yhteyttä kaikkialla maailmassa. On ymmärrettävää, että meidän on helpompi tehdä yhteistyötä niiden kanssa, joihin meillä on jokin yhdistävä side. Ystävyysyössä se on ollut suomensukuisuus ja suomenkieli.

Tulevana diakonina näen, että ystävyysseurakuntatyössä tulee olla myös vahva diakonin puoli. Työssä tulee pyrkiä tukemaan heikoimmassa asemassa olevia ja tekemään yhteistyötä niiden kanssa, jotka auttavat heikommassa asemassa olevia. Itse olen saanut juuri opiskella diakoniopintoja ja aiemmalta koulutukseltani olen kirkon nuorisotyöntekijä. Arvostan näitä koulutuksia ja katson, että myös Inkerin kirkolle on tärkeää saada koulutettuja työntekijöitä. Erittäin tärkeä ystävyysseurakuntatyön muoto Inkerin kirkon kanssa on Teologisen Instituutin tukeminen, koska silloin tuetaan koko Inkerin kirkon toimintaa ja vahvistetaan kirkkoa sisäisesti. Teologisessa Instituutissa koulutetaan kaikki Inkerin kirkon työntekijät: pyhäkoulusihteerit, nuorisotyöntekijät, kanttorit, diakonit ja papit.

Me suomalaiset näemme tietyn toimintatavan oikeana yhteistyössä, mutta elämme erilaisessa kulttuurissa ja ajattelemme eri tavoin. Kupanitsan seurakunnalla ei ole varaa palkata työntekijöitä, jotka voisivat keskittyä pelkästään seurakuntatyöhön, vaan päätyö on jokin muu ja tämän ohella hoidetaan seurakuntaa. Näin ollen työntekijän yhteistyö ei voi olla kovin tiivistä ystävyysseurakuntaan. Nykypäivänä ystävyysseurakuntalaisten ja työntekijöiden venäläistyminen asettaa uusia haasteita työlle. Toisaalta tämä tuo uuden alun ystävyysseurakuntatyölle. Ystävyysseurakuntatyö Inkerin kirkon kanssa on edelleen tärkeää, vaikka Inkerin kirkon jäsenet koostuvat nykyään yhä enemmän muista kuin inkeriläisistä. Tulevaisuudessa on aiheellista laajentaa ystävyystyötä Kupanitsan seurakuntaa laajemmalle muistaen työssä myös pyrkimyksen vastavuoroisuuteen.

LÄHTEET

- Entisen Inkerin luterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisusanoin ja kuvin 1960. Helsinki: Inkere.
- Cantell, Risto 2002. Kohti kestävästä kirkkojen kumppanuutta. Osapuolten tarpeet ja yhteistyön periaatteet. Ystävyysseurakuntien ja kirkon järjestöjen lähialuepäivä 26.9.2002. Helsinki.
- Hakkarainen, Esa 2012. Kappalainen, Saarijärven seurakunta. Saarijärvi. Ryhmähaastattelu 28.3.
- Hakkarainen, Esa 2012. Kappalainen. Saarijärven seurakunta. Saarijärvi. Sähköpostiviesti 12.9. Vastaanottaja Minna Autonen. Tuloste tekijän hallussa.
- Hassisen, Leino 1997. Idän uusi aamu, Inkerin kirkon nousun vuodet. Hämeenlinna.
- Heinäaho, Veikko 2012. Ystävyysseurakuntatyössä toimiva vapaaehtoinen. Saarijärvi. Ryhmähaastattelu 28.3.
- Heinänen, Elvi 2012. Ystävyysseurakuntatyössä toimiva vapaaehtoinen. Saarijärvi. Ryhmähaastattelu 28.3.
- Heinänen, Ensio 2012. Ystävyysseurakuntatyössä toimiva vapaaehtoinen. Saarijärvi. Ryhmähaastattelu 28.3.
- Hiekkavirta, Tyyne 2012. Ystävyysseurakuntatyössä toimiva vapaaehtoinen. Eläkkeellä oleva diakoni. Saarijärvi. Ryhmähaastattelu 28.3.
- Hirsijärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsijärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2010. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Huurto, Pirkko 1991. Helluntaivirsi Kupanitsassa. Kansanjuhlaa, hartautta ja uutta uskoa, Inkeriläisten viesti 8, 8-10. Viitattu 7.6.2012.
<http://www.inkeri.fi/inkerilehtia/1991/Nro%208.pdf>
- Inkerin ihme VHS 1991. Ohjaaja Heikki Ellonen. Helsinki: YLE TV1.
- Inkerin kirkko i.a. a. Viitattu 20.10.2012.
http://www.inkerinkirkko.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=50&Itemid=64

Inkerin kirkko i.a. b. Teologinen Instituutti. Viitattu 5.9.2012.

http://www.inkerinkirkko.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=48&Itemid=63

Inkerin kulttuuriseura i.a. Viitattu 14.10.2012.

<http://www.inkeri.com/kulttuuriseura.html>

Kananen, Jorma 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kaunonen, Kaija-Leena 2012. Toimistosihteerin. Saarijärven seurakunta. Saarijärvi. Henkilökohtainen tiedonanto 20.9.

Kippo, Hannu 2012, Uskovilla Venäjällä helpommat olot kuin länsimaissa. Sanansaattaja 23.8, 3.

Kirkon Ulkomaanapu 1990. Tiedote Kupanitsan kirkon talkoolaisille 29.8.1990.

Kirkon ulkoasiain neuvosto 25.5.2000. Yleisohje ystävyysseurakuntatoimintaa varten. Viitattu 2.12.2011.

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3AC22B>

Kuortti, Aatami 1990. Inkerin kirkon yö ja aamu. Helsinki: SLEY- kirjat.

Kuosmanen, Pekka 2012. Ystävyysseurakuntatyössä toimiva vapaaehtoinen. Saarijärvi. Ryhmähaastattelu 28.3.

Kurki, Eino 1989. Terveisiä Inkerin maalta!, Inkeriläisten viesti 6-7, 10–11. Viitattu 25.6.2012. <http://www.inkeri.fi/inkerilehtia/1989/Nro%206-7%201989.pdf>

Kuukauppi, Aarre 2002. Kohti kestävästä kirkkojen kumppanuutta. Osapuolien tarpeet ja yhteistyön periaatteet. Ystävyysseurakuntien ja järjestöjen lähialuepäivä 26.9.2002. Helsinki.

Laitinen, Kosti 2003. Yhteiset haasteet – jaetut voimavarat. Raportti. Ystävyysseurakuntien ja kirkon järjestöjen neuvottelupäivät 22- 23.5.2003. Helsinki.

Luukka, Sylvi 2012. Ystävyysseurakuntatyössä toimiva vapaaehtoinen. Eläkkeellä oleva diakonissa. Saarijärvi. Ryhmähaastattelu 28.3.

Mieskonen, Ilmari 2012. Ystävyysseurakuntatyössä toimiva vapaaehtoinen. Saarijärvi. Ryhmähaastattelu 28.3.

Miettinen, Helena 1989, Inkerin kirkko toimii jälleen, Inkeriläisten viesti 6-7,3. Viitattu 25.6.2012. <http://www.inkeri.fi/inkerilehtia/1989/Nro%206-7%201989.pdf>

Mäkelä, Emma 2011. Maailma muuttuu kestäkö ystävyys? Ystävyysseurakuntatyön neuvottelupäivät 12- 13.5.2011. Lahti.

- Ojala, Ella 1991. Inkerin ihme, Inkeriläisten viesti. 8, 6-7. Viitattu 4.6.2012.
<http://www.inkeri.fi/inkerilehtia/1991/Nro%208.pdf>
- Paananen, Jukka 2008. Länsi- Inkerin rovastikunnan hengellisen ja taloudellisen yhteistyön kehittäminen Inkerin kirkossa ja suomalaisten tukijoiden kanssa. Inkerin kirkko 13.11.
- Paananen, Jukka 2009. Auttajasta kumppaniksi. Ystävyysseurakuntatyönneuvottelupäivät 20- 21.8.2009. Jyväskylä.
- Paananen, Jukka 2012. Rovastikuntakoordinaattori. Inkerin kirkko. Sähköpostiviesti 28.9. Vastaanottaja Minna Autonen. Tuloste tekijän hallussa.
- Paananen, Kristiina 2011. Inkerin kirkon uudelleen herättäjä. Tulisieluinen kultahippujen löytäjä. Inkerin kirkko 80, 19.
- Paananen, Kristiina 2012. Toimittaja. Inkerin kirkon lehti. Sähköpostiviesti 1.10. Vastaanottaja Minna Autonen. Tuloste tekijän hallussa.
- Pihkala, Isto & Kivioja, Timo 1998. Juuret Inkerissä. Helsinki: Uusi Tie.
- Raulo, Sylvia & Visto, Jari (toim.) 2002. Kohti kestävästä kirkkojen kumppanuutta, osapuolien tarpeet ja yhteistyön periaatteet. Ystävyysseurakuntien ja järjestöjen lähialuepäivä 26.3.2002. Helsinki.
- Rautiainen, Aino 2012. Ystävyysseurakuntatyössä toimiva vapaaehtoinen. Saarijärvi. Ryhmähaastattelu 28.3.
- Rytkönen, Jussi 2005. Kuulemisesta ymmärtämiseen. Ystävyysseurakuntatyön neuvottelupäivät 26- 27.5.2005. Oulu.
- Saarijärven seurakunta 1988. Anomus kirkkoneuvostolle Kupanitsan seurakunnan ottamisesta ystävyysseurakunnaksi.
- Saarijärven seurakunta 1989a. Lista lahjoituksista Kupanitsan seurakunnalle 3.6.1989.
- Saarijärven seurakunta 1989b. Lista lahjoituksista Kupanitsan seurakunnalle 5.8.1989.
- Saarijärven seurakunta 1989c. Lista lahjoituksista Kupanitsan seurakunnalle vuonna 1989.
- Saarijärven seurakunta 1989d. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 1989e. Kupanitsan seurakunnan kirkkoneuvoston myönteinen päätös ystävyysseurakuntatyön aloittamisesta Saarijärven seurakunnan kanssa.
- Saarijärven seurakunta 1990a. Kirkkoneuvoston pöytäkirja 8.1.1990.
- Saarijärven seurakunta 1990b. Kirkkoneuvoston pöytäkirja 26.9.1990.
- Saarijärven seurakunta 1990c. Kupanitsatyöryhmän muistio 9.8.1990.

- Saarijärven seurakunta 1990d. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 1991a. Kirkkoneuvoston pöytäkirja 8.2 1991.
- Saarijärven seurakunta 1991b. Kupanitsatyöryhmän muistio 9.1.1991.
- Saarijärven seurakunta 1991c. Kupanitsatyöryhmän muistio 29.10.1991.
- Saarijärven seurakunta 1991d. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 1992a. Kupanitsatyöryhmän muistio 17.1.1992.
- Saarijärven seurakunta 1992b. Kupanitsatyöryhmän muistio 19.11.1992.
- Saarijärven seurakunta 1992c. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 1993. Kupanitsatyöryhmän muistio 8.3.1993.
- Saarijärven seurakunta 1998a. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 1998b. Ystävyyssseurakuntamatkakirje 11.5.1998.
- Saarijärven seurakunta 1998c. Tiedote Torossovan lastenkodin keräyksestä.
- Saarijärven seurakunta 1999. Lahjakirja 1.12.1999 Kupanitsan lapsi-, nuoriso- ja diakoniatyöhön.
- Saarijärven seurakunta 2000. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2001a. Lahjakirja 11.5.2001 Kupanitsan lapsi- ja nuorisotyöhön.
- Saarijärven seurakunta 2001b. Maksumääräys 29.8.2001.
- Saarijärven seurakunta 2001c. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2002a. Ehdotus johtoryhmälle 29.8.
- Saarijärven seurakunta 2002b. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2003. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2004. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2005. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2006. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2007. Maksumääräys.
- Saarijärven seurakunta 2008. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2009. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2010. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2011. Vuosikertomus.
- Saarijärven seurakunta 2012. Strategia vuoteen 2015.
- Savikin, Lena 2012. Matkalla huomiseen. Ystävyyssseurakuntailta 18.1. Saarijärvi.
- Savikin, Mihael 2012. Matkalla huomiseen. Ystävyyssseurakuntailta 18.1. Saarijärvi.
- Soittu, Arvo 1991. Kupanitsan kirkon esite.

- Soittu, Arvo 2012. Eläkkeellä oleva Kolppanan kirkkoherra. Kotka. Sähköpostiviesti 21.8. Vastaanottaja Minna Autonen. Tuloste tekijän hallussa.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 1992. Inkerin kirkko huolissaan suomalaisesta tavara-avusta. Ohje ystävyysseurakunnille. Kirkon tiedotuskeskus 15.12.1992.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2009a. Auttajasta Kumppaniksi. Ystävyysseurakuntatyön neuvottelupäivien raportti. Viitattu 15.10. 2011.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/892577CDC6E0318AC225773400481726/\\$FILE/auttajasta_kumppaniksi.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/892577CDC6E0318AC225773400481726/$FILE/auttajasta_kumppaniksi.pdf)
- Suomen evankelis-luterilaisen kirkko 2009b. Meidän kirkko, Ykseyttä etsiväyhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ekumeeninen strategia vuoteen 2015. Helsinki: Kirkkohallitus. Viitattu 29.8.2012.
[http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/D292B2D48FF08CEFC22575AF00230BF8/\\$file/Ekumeeninen_Strategia_laaja.pdf](http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/D292B2D48FF08CEFC22575AF00230BF8/$file/Ekumeeninen_Strategia_laaja.pdf)
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2011. Maailma muuttuu - kestääkö ystävyys? Ystävyysseurakuntatyön neuvottelupäivien raportti. Viitattu 15.8.2012.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/892577CDC6E0318AC225773400481726/\\$FILE/ystavyysrkoiminta_neuvottelupaivat2011_raportti.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/892577CDC6E0318AC225773400481726/$FILE/ystavyysrkoiminta_neuvottelupaivat2011_raportti.pdf)
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. a. Kirkolla on monipuoliset ja laajat yhteydet eri puolille maailmaa. Viitattu 28.12.2011.
<http://evl.fi/evlfi.nsf/Documents/5EF305204C7F36C0C2256FEA003EE397?openDocument&lang=FI>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. b. Kirkot luovat yhteyttä keskusteluihin ja sopimuksiin. Viitattu 3.12.2011.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/1E4B4B9260BBD48DC2256FEA0038ED9E?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. c. Maailman kristittyjä yhdistävät Raamattu, kaste, ehtoollinen ja uskontunnustukset. Viitattu 28.12.2011.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/D91662B14833249AC2256FEA00377EBF?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. d. Yhteistyön periaatteet Inkerin kirkon kanssa. Viitattu 2.12.2011.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content3AC22B>

- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e. Ystävyysseurakunnat. Viitattu 2.12.2011.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/5EC3729A12F479D4C2256FEA003EE71C?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen Inkeri-liitto ry i.a. Viitattu 14.10.2012.
http://www.inkeriliitto.fi/inkeri_viesti.html
- Survo, Arvo 2000. Kirkkoherra, Kupanitsan seurakunta. Kupanitsa. Puhelinkeskustelu 25.5. Vastaanottaja Esa Hakkarainen. Muistio puhelinkeskustelusta tekijän hallussa.
- Survo, Arvo 2012. Lähetystyöntekijä, Suomen luterilainen evankeliumiyhdistys. Sähköpostiviesti 20.8. Vastaanottaja Minna Autonen. Tuloste tekijän hallussa.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Vorontsov, Viktor 2012. Kirkkoherra, Hatsinan seurakunta. Hatsina. Sähköpostiviesti. 6.6. Vastaanottaja Minna Autonen. Tuloste tekijän hallussa.
- Vähäoja, Tanja 2009. Koulutuksesta käytäntöön. Kalajoen rovastikunnan antama koulutusapu Petroskoin seurakunnan lapsi- ja nuorisotyölle vuosina 1991- 2007. Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu. Ylivieska. Opinnäytetyö. Viitattu 3.11.2012.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4711/vahaoja_tanja.pdf?sequence=1
- Ylönen, Kaarina 2005. Luterilaista ystävyysseurakuntatoimintaa Suomen ja Inkerin kirkkojen välillä. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja(6). Viitattu 29.9.2011.
[http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/EE7013DC34820F60C225737E003FAB07/\\$FILE/6_ylonen.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/EE7013DC34820F60C225737E003FAB07/$FILE/6_ylonen.pdf)

LIITE 1: KUTSUKIRJE RYHMÄHAASTATTELUUN

Hyvä ystävyysseurakuntatyön ystävä!

Olet pitkään ollut mukana vapaaehtoisena Saarijärven ja Kupanitsan välisessä ystävyysseurakuntatyössä. Teen sosionomi (AMK) + diakoni opintoihini liittyvää opinnäytetyötä seurakuntamme ystävyysseurakuntatyöstä.

Kutsun sinut mukaan keskusteluun ja ryhmähaastatteluun. Voit halutessasi ottaa mukaan valokuvia tai muuta ystävyystyöhön liittyvää materiaalia.

Mukana olosi auttaa opinnäytetyöni valmistumista ja ystävyysseurakuntatyön vaiheiden kokoamista. Paikalla on myös kappalainen Esa Hakkarainen.

Tervetuloa **keskiviikkona 28.3.2012 klo 10** seurakuntatalon takkahuoneelle. Aloitetaan kahveilla.

Ystävällisin terveisin

Minna Autonen

Puhelin 0400-614463

Sähköposti [minna.autonen\(at\)student.diak.fi](mailto:minna.autonen(at)student.diak.fi)

LIITE 2: RYHMÄHAASTATTELUA OHJAAVAT KYSYMYKSET

1. Millaista yhteistyö oli alkuvuosina?

- Miten ystävyysseurakuntatyö alkoi?
- Mitkä olivat tavoitteet ja odotukset?
- Millaiset asiat olivat tärkeitä?
- Miten ystävyysseurakuntatyötä käytännössä tehtiin?
- Liittyikö yhteistyöhön vaikeuksia? Millaisia?
- Millä tavoin työ vastasi tavoitteita ja odotuksia?

2. Millaista yhteistyö on tänään?

- Mitä odotuksia ja tavoitteita ystävyysseurakuntatyölle on nyt?
- Mitä tämän päivän ystävyysseurakuntatyö on käytännössä?
- Vastaako se odotuksia ja tavoitteita? Millä tavoin?
- Liittykö työhön vaikeuksia? Mitä?

3. Mitä ajattelet ystävyysseurakuntatyön tulevaisuudesta?

- Mitä tavoitteita?
- Mitä käytännön toimintaa se voisi olla?
- Miten toimintaa voisi kehittää?